

نقش زنان در مسجد طراز اسلامی

je | 1



محمد تقی صرفی پور

فهرست

مقدمه

فصل اول: جایگاه مسجد در آیات و روایات

فصل دوم: آثار و فواید مسجد در جامعه اسلامی

فصل سوم: شرایط مسجد طراز اسلامی

فصل چهارم: نقش زنان در جامعه اسلامی

فصل پنجم: نقش زنان در مسجد طراز اسلامی

مقدمه

یکی از نعمتهائی که خدا به مسلمانان داده است نعمت وجود مساجد است. مسجد محل جنگ و حرب با شیطان است لذا در او محراب وجود دارد. اجتماع مسلمانان در مسجد مهمترین ویژگی مسجد است که منافع بزرگ سیاسی، اخلاقی، علمی و اجتماعی و... برای مسلمانان بدنبال دارد. چیزی که در ادیان دیگر مشاهده نمی شود.

مسجد مشکل گشاست. گناهان را پاک می کند. حاجتها را روا می نماید. معضلات علمی را حل می کند. عقده دل را می گشاید. انحرافات اخلاقی را اصلاح می کند. معرفت الهی را به حد اعلی بالا می برد. و در آخر باید بگوئیم معضلات بزرگ بشریت همانند اعتیاد، افسردگی و خودکشی و... را می توان با استفاده درست از مسجد، حل نمود. زیرا علت اصلی اعتیاد و دیگر ناهنجاریها در دوری از معنویت و دوری از آرامش روحی می باشد. و مسجد آرامش دهنده روح آدمی است. **مسجد محل بالارفتن روح آدمی** از فضای آلوده مادی به عوالم معنوی آسمانی ملکوتی است. مسجد خانه تعلیم و تعلم است.

روزی پیامبر اعظم ص وارد مسجد شدند و دیدند دو گروه در مسجد هستند. عده ای به تعلیم قرآن مشغولند و عده ای به تعلیم علم و دانش.

حضرت فرمودند هر دو گروه مورد تایید هستند ولی من به گروهی که مشغول تعلیم علم و دانش هستند می پیوندم. {آئین مسجد ج 1 ص 123}

اما با اینهمه کاربردها و منافع عظیم مسجد، بسیاری از مساجد فقط برای اقامه نماز جماعت و احیانا سخنرانی در ماه مبارک رمضان و ماههای محرم و صفر استفاده می شوند و از بقیه امتیازات محرومند لذا سیل عظیم جوانان موفق به انس و حضور در مساجد نیستند و بجای حضور در این مکان های انسان

ساز، جذب ورزشگاهها، سینماها، پارکها، کلوپ ها و مراکز دیگری می شوند که هنوز شرایط مناسبی برای تربیت جسم و روح جوانان مسلمان پیدا ننموده اند. لذا ضروری است برای هدایت نسل جوان بسوی سعادت و خوشبختی در دنیا و آخرت، با آماده کردن مساجد و تجهیز این مکانها به امکانات فرهنگی و ورزشی و

اقتصادی، استفاده از تکنولوژی روز، به احیاء مساجد اقدام نموده و از این برکت اسلامی کمال استفاده را بنمائیم.

قابل ذکر است که بعضی از مساجد در پایتخت کشورمان دارای این شرایط مناسب هستند و توانسته اند صدها جوان مسلمان را جذب نمایند اما آمار مساجدی که احیاء شده اند و شرایط مناسبی دارند در مقابل هزاران مسجدی که تک بعدی هستند بسیار ناچیز است.

ما در این مقاله تلاش کردیم به نقش زنان در ایجاد مسجد طراز اسلامی در جای جای کشورمان اشار کنیم. انشاءالله که روزی برسد که همه مساجدمان مسجد طراز اسلامی باشد.

پاییز 1404. کرمانشاه

مسجد در آیات قران کریم

خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ (اعراف 31) یعنی هنگام رفتن به مسجد، زینت‌های خود را بپوشید.»

6 | e

توضیح: خداوند زیبا است و زیبایی را دوست دارد. لذا دوست دارد بندگانش موقع مناجات با او، خود را زینت دهند. عطر بزنند. لباس تمیز بپوشند. موهای محاسن و سر اراسته باشد.

همانطور که در روایت است معصومین علیهم السلام این چنین بودند.

خدایا! برایت مهمان آمده

نقل شده که:

هنگام وضو رنگ امام مجتبی (ع) دگرگون می شد و حالت وحشت زده به امام دست می داد. علت را می پرسیدند. می فرمود:

می خواهم در مقابل پروردگار عالمیان بایستم

امام مجتبی ع هر وقت بطرف مسجد می رفت و به مسجد می رسید، سر خود را بسوی آسمان بلند می کرد و می گفت: الهی ضیفک بیابک، یا محسن قدا تا ک المسیء فتجاوز عن قبیح ما عندی بجمیل ما عندک یا کریم! {بحار}

پیامبر اعظم ص: در آیه شریفه {اصبروا و صابروا و رابطوا و اتقوا الله لعلکم تفلحون} آل عمران

200

یعنی صبر کنید و صبور باشید و ارتباط برقرار نمائید و تقوا پیشه کنید شاید رستگار گردید.

مراد از رابطوا زیاد رفت و آمد کردن به مسجد است. {بحار ج 83 ص 396}

7 | e

ومساجد یذکر فیها اسم الله کثیرا (حج 40) مساجدی که نام خدا در آن زیاد برده می شود.

و من اظلم ممن منع مساجد الله ان یذکر اسم فیها اسمہ (یقره 114) چه کسی ظالم تر است از آدمی که مانع از ذکر الهی در مساجد می شود؟

وان المساجد لله فلا تدعوا مع الله احدا (جن 18) مساجد محل عبادت الهی است پس کسی را شریک خدا نگردانید.

واقیموا وجوهکم عند کل مسجد وادعوه مخلصین له الدین (اعراف 29) صورتهای خود را در مساجد بر خاک گذاشته وبا اخلاص خدا را صدا بزنید.

ماکان للمشرکین ان یعمروا مساجد الله شاهدین علی انفسهم بالکفر اولئک حبطت اعمالهم وفی النار هم فیها خالدون. انما یعمر مساجد الله من آمن بالله والیوم الآخر واقام الصلوه وتی الزکوه ولم یخس الا الله فعسی اولئک ان یکونوا من المهتدین. اجعلتم سقایه الحاج و عماره المسجد الحرام کمن آمن بالله و الیوم الآخر و جاهد فی سبیل الله لایستون عند الله والله لایهدی القوم الظالمین {17-19 توبه}

مشرکین حق ندارند درحالی که خود شاهد بر کفرشان هستند، مسجد بسازند. اعمال آنها باطل بوده و در جهنم ابدی هستند. حقیقتاً مساجد را کسانی می سازند که ایمان به خدا و قیامت داشته و اهل نماز و زکات بوده و از غیر خدا نترسند. آیا اینگونه قرار دادید که کسی که سقای حاجی هاست یا کلیددار کعبه است برابر است با کسی که ایمان به خدا و قیامت آورده و در راه خدا جهاد نموده است؟ اینها در نزد خدا با هم مساوی نیستند و خداوند ستمکاران را هدایت نمی نماید.

لمسجد اسّس علی التقوی من اول یوم احق ان تقوم فیه. فیه رجال یحبون ان یتطهروا واللّٰه یحب المطهرین {توبه 108}

همانا مسجدی که بر پایه تقوا بنا شده شایسته تر است تا در آن اقامه نماز گردد. در این مسجد مردانی هستند پاکیزه. و خدا پاکیزگان را دوست دارد.

در حدیث قدسی است که: خانه های من در زمین، مساجد هستند که برای اهل آسمان نور می دهد همانطور که ستارگان برای اهل زمین نور می دهند. {وسائل ج 1 ص 268}

9 | e

پیامبر اعظم ص فرمود: بهترین مکان زمین، مساجد و بدترین مکانها بازارها هستند. {بحار ج 84 ص 11}

پیامبر اعظم ص فرمود: مسجد بازار آخرت است که کالایش آمرزش و هدیه اش بهشت است. {کافی ج 3 ص 489}

پیامبر اعظم ص فرمود: اگر درباره کسی که در نماز جماعت مسجد حاضر نمی شود از تو پرسیدند بگو من او را نمی شناسم! {بحار ج 88 ص 4}

پیامبر اعظم ص فرمود: کسی که بطرف مسجد می رود قدم راستش را که بر می دارد یک حسنه برایش نوشته می شود و قدم چپش را که بر می دارد یک گناه از او پاک می شود و هرگاه در نماز جماعت شرکت کرد خدا او را می آمرزد. {کنز العمال ج 7 ص 296}

در حدیث قدسی است که ای پیامبر! به کسانی که در تاریکی به مسجد می روند بشارت بده که در روز قیامت نور ساطع خواهند داشت {وسائل ج 1 ص 268}

پیامبر اعظم ص: یک رکعت نماز در مسجد بهتر از چهل سال نماز در خانه است.

امیرمؤمنان علی ع: هنگامی که آباد کننده مسجد نزد مسجد می رود، مسجد خوشحال می شود همانطور که وقتی یکی از کسان شما که از شما دور بوده، نزد شما می آید و شما خوشحال می شوید. {بحار ج 83 ص 380}

امیرمؤمنان علی ع: هر که صدای اذان مسجد را بشنود همسایه مسجد حساب می شود. {بحار ج 83 ص 379}

امام محمد باقر ع: هرگاه زلزله و کسوف و خسوف و بادهای ترسناک دیدید بیاد قیامت افتاده و به مساجد پناه ببرید. {بحار ج 88 ص 6}

فایده های مسجد

علی [ع] در روایتی که بیانگر فوائد رفت و آمد و به مساجد است بیشترین نقش مساجد را در جهت تبلیغ و ارشاد بیان می فرماید:

من اختلف الى المساجد اصاب احدي الثمان اخا مستفادا في الله او علما مستطرفا او آية محكمة او يسمع كلمة قول علي هدي او رحمه منتظره او كلمة ترد عن ردي او يترك ذنبا خشيه او حياء .

هر کسی پی در پی به مساجد رود یکی از هشت چیز را بهره خواهد برد:

1. برادری که در راه خدا مورد استفاده او باشد.
2. دانش نو و سودآور.
3. نشانه محکمی که او را در راه حق جدی نماید.
4. شنیدن جمله ای که او را به راه خیر راهنمایی کند.
5. رحمتی که از خداوند منتظرش باشد.
6. سمتی که او را از بدی باز دارد.
7. گناهی را که از ترس خدا ترک نماید.
8. یا این که گناهی را از روی شرم و حیا ترک نماید. {وسائل ج 3 ص 480}

پیامبر اعظم ص: محبوبترین اهل مسجد کسانی هستند که قبل از همه به مساجد وارد شده و بعد از همه از مساجد بیرون می روند. {وسائل ج 12 ص 344}

11 | : امام حسین ع: اهل مسجد زائران الهی هستند و بر خداست که به زائرانش هدیه بدهد. {الحکم الزاهره ص 150}

روایت شده در زمان رسول خدا برخی از مردم در آمدن به مسجد مسامحه می نمودند. پیامبر درباره آنها فرمود: شاید دستور دهم تا خانهای آنان را با آتش بسوزانند. {وسائل ج 3 ص 478}

باز روایت شده که در زمان حکومت امیرالمؤمنین علی ع، به حضرت اطلاع دادند که بعضی از همسایه های مسجد، در نماز شرکت نمی کنند. امام فرمود یا بیایند در جماعت ما شرکت کنند یا خانه های خود را جای دیگری ببرند و با ما همسایه نباشند. {بحار ج 88 ص 13}

امام صادق ع فرمود: ای فضل! از هر قبیله ای آنها که برترند اهل مسجدند و از هر خانواده ای آنان که نجیب هستند به مسجد رفت و آمد می نمایند. {وسائل ج 3 ص 477}

پیامبر اعظم ص فرمود: هر که مسجدی بنا کند چه کوچک باشد یا بزرگ. خداوند خانه ای در بهشت برای او بنا می نماید. {کنز العمال ج 7 ص 650}

پیامبر اعظم ص فرمود: هر گاه خداوند تعالی مرضی را از آسمان بر اهل زمین بفرستد آن را از سازندگان مساجد دور گرداند. {نهج الفصاحه حدیث 682}

رسول اکرم (ص): " در تورات نوشته شده که خانه ی من بر روی زمین مساجد است. خوش به حال کسی که در منزلش تطهیر کند و سپس برای زیارت من وارد خانه ی من شود.

صاحبخانه اکرام کند میهمان را. (بحار الانوار

(جلد 83 صفحه 383)

امام صادق (ع) : " هر کس برای عبادت

خدا وارد مسجد شود ، خداوند او را از زایران خود قرار می دهد. پس بسیار به مسجد

بروید تا بیش تر زایر خدا شوید. (بحارالانوار

جلد 83 صفحه 384

ساخت مساجد

امام صادق (ع) : " هر کس مسجدی بسازد ، خداوند برای او خانه ای در بهشت می سازد.

((وسایل الشیعه جلد 86 صفحه 485

امام صادق (ع) : " امام علی (ع) در خانه اش اتاقی به شکل مسجد ساخته بود که بسیار

بزرگ نبود. (بحارالانوار

جلد 76 صفحه 161

ثواب نماز خواندن در مسجد الحرام و مسجد النبی

پیامبر اکرم (ص) به ابوذر غفاری فرمود : " نماز خواندن در مسجد صد هزار نماز ثواب

دارد و نماز خواندن در مسجد الحرام نیز معادل صد هزار نماز در غیر مساجد است

رفتار ما در مساجد

پیامبر اکرم به اباذر فرمود : " ای اباذر! صدایت در مسجد بلند نباشد. " (سخن بیهوده

.)نگو

مسجد را محل خرید و فروش قرار ندهید و از گفتن سخن باطل در مسجد

پیر هیزید.(بحار الانوار

(جلد 77 صفحه 85

رفتن به سوی مساجد و نشستن در آن ها عبادت

است.

پیامبر اکرم (ص): " هر کس برای خواندن نماز جماعت ، گامی به سوی مسجد بردارد ،
آن گامش برابر 70 هزار ثواب دارد و درجه ی او را خداوند به نسبت این ثواب ها بلند
گرداند. اگر در حال رفتن به مسجد بمیرد ، خداوند 70 هزار فرشته را وکیل می کند که
برای او استغفار کنند." (بحار الانوار

(جلد 83 صفحه 384

پیامبر اکرم (ص) به ابوذر : " خداوند تا زمانی که در مسجد نشسته ای ، برای هر نفست
یک درجه به شما اعطا می کند و فرشتگان بر تو درود می فرستند ، و برای هر نفست 10
ثواب نوشته و 10 گناه از گناهانت پاک می شود.(بحار الانوار

(جلد 85 صفحه 206

پیامبر اکرم (ص): " نشستن در مسجد به انتظار نماز عبادت

"است ، تا زمانی که غیبت نکند

پیامبر اکرم (ص): " نشستن در مسجد برای سه چیز باشد: 1- خواندن نماز 2- یاد خدا
" .کردن 3- پرسش علمی

وعن امام صادق عليه السلام أنه قال: من مشى إلى المسجد لم يضع رجله على رطب ولا يابس إلا سبّحت له الارض الى الأرضين السابعة (الوسائل: ج 3 ص 482 ب 4 من أبواب أحكام المساجد ح 1).

امام صادق ع فرمود: وقتی انسان بطرف مسجد حرکت می کند پا بر روی هرچه می گذارد برای او تسبیح می نمایند.

عن الصادق عليه السلام قال: ثلاثة يشكون الى الله عز وجل: مسجد خراب لا يصلى فيه أهله، وعالم بين جهال، ومصحف معلق قد وقع عليه الغبار لا يقرأ فيه (الوسائل: ج 3 ص 483 ب 5 من أبواب أحكام المساجد ح 1).

امام صادق ع فرمود: سه دسته پیش خدا شکایت می کنند یکی مسجدی که نماز گزار ندارد. عالمی که بین افراد نادان است. قرانی که خوانده نمی شود.

قال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم: أتاني جبرئيل مع سبعين ألف ملك بعد صلاة الظهر، فقال: يا محمد إن ربك يقرئك السلام، وأهدى اليك هديتين لم يهدهما الى نبي قبلك، قلت: ما الهديتان ؟ قال: الوتر ثلاث ركعات والصلوات الخمس في جماعة قلت: يا جبرئيل، وما لامتي في الجماعة ؟ قال: يا

محمد، اذا كانا اثنين كتب الله لكل واحد بكل ركعة مائة وخمسين صلاة، واذا كانوا ثلاثة كتب الله لكل واحد منهم بكل ركعة ستمائة صلاة، واذا كانوا أربعة كتب الله لكل واحد منهم بكل ركعة ألفاً ومائتي صلاة، واذا كانوا خمسة كتب الله لكل واحد بكل ركعة ألفين وأربعمائة صلاة، واذا كانوا ستة كتب الله لكل واحد بكل ركعة أربعة آلاف وثمانمائة صلاة، واذا كانوا سبعة كتب الله لكل واحد منهم بكل ركعة تسعة آلاف وستمائة صلاة، واذا كانوا ثمانية كتب

الله تعالى لكل واحد منهم بكل ركعة تسعة عشر ألفاً ومائتي صلاة، وإذا كانوا تسعة كتب الله لكل واحد منهم بكل ركعة ستة وثلاثين ألفاً وأربعمائة صلاة، وإذا كانوا عشرة كتب الله تعالى لكل واحد بكل ركعة سبعين ألفاً وألفين وثمانمائة صلاة، فإن زادوا على العشرة فلو صارت بحار السماوات والأرض كلها مداداً والأشجار أقلاماً والثقلان مع الملائكة كتاباً لم يقدرُوا أن يكتبوا ثواب ركعة واحدة.

یا محمد، تکبیره یدرکها المؤمن مع الامام خیر له من ستین ألف حجة وعمره، وخیر من الدنيا وما فيها سبعین ألف مرة، وركعة یصلیها المؤمن مع الامام خیر من مائة ألف دينار یتصدق بها على المساکین، وسجدة یسجدها المؤمن مع الامام فی جماعة خیر من عتق مائة رقبة (مستدرک الوسائل: ج 1 ص 487 ب 1 عن أبواب صلاة الجماعة ح 3).
پیامبر اسلام ص فرمود: بعد از نماز ظهر، جبرئیل با هفتاد هزار ملک نزد من آمدند و گفتند خدایت سلام رسانده و دوتا هدیه برایشما فرستاده یکی سه رکعت شفع و وتر در نماز شب یکی هم نمازهای یومیه بصورت جماعت خوانده شود.

من پرسیدم ثواب نماز جماعت را بیان کن. جبرئیل گفت

در نماز جماعت دو نفر اقتداء کند. خداوند برای هر یک نفر در هر یک رکعت یکصد و پنجاه (150) نماز می نویسد

زمانی در نماز جماعت سه نفر اقتدا کند. خداوند برای هر یک نفر در یک رکعت ششصد - (600) نماز می نویسد

زمانی که در نماز جماعت چهار نفر اقتدا کند. خداوند برای هر یک نفر در هر یک - رکعت یک هزار و دویست (1200) نماز می نویسد

زمانی که در نماز جماعت شش نفر اقتدا کنند خداوند برای هر یک نفر در هر یک -

رکعت چهار هزار و هشتصد (4800) نماز می نویسد

زمانی که در نماز جماعت هفت نفر باشند، خداوند برای هر یک نفر در هر یک رکعت نه -

16 | :

هزار و ششصد (9600) نماز می نویسد

زمانی که در نماز جماعت هشت نفر اقتدا کنند، خداوند برای هر یک نفر در هر یک -

رکعت نوزده هزار و دویست (19200) نماز می نویسد

زمانی که در نماز جماعت نه نفر باشند، خداوند برای هر یک نفر در هر یک رکعت سی -

و شش هزار و چهارصد (36400) نماز می نویسد

زمانی که در نماز جماعت ده نفر باشند، خداوند برای هر یک نفر در هر یک رکعت -

هفتاد و دو هزار و هشتصد (72800) نماز می نویسد

اگر تعداد افراد از ده نفر گذشت، در این صورت آسمان صفحه و کاغذ و درختان قلم و

جن و انس و ملائکه نویسنده باشند، نمی توانند ثواب یک رکعت آن را بنویسند

ای محمد! درک تکبیر اول نماز با امام جماعت، فضیلت دارد بر ششصد هزار حج و عمره و

هفتاد هزار بار بهتر است از دنیا و آن چه در دنیا هست، و یک رکعت نماز پشت سر امام

به جماعت خواندن، بهتر است از صد هزار دینار صدقه به مساکین دادن، و یک سجده مؤ

..من با امام در نماز جماعت بهتر است از صد بنده آزاد کردن

وعن رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم أنه قال: لا غيبة إلا لمن صلى في بيته

ورغب عن جماعتنا، ومن رغب عن جماعة المسلمين وجب على المسلمين غيبته،

وسقطت بينهم عدالته ووجب هجرانه، واذا دفع الى إمام المسلمين أُنذره وحذره، فإن حضر جماعة المسلمين وإلا احرق عليه بيته (الوسائل: ج 18 ص 289 ب 41 من أبواب الشهادات ح 2).

17 | :

پیامبر خدا ص فرمود: کسی که در جماعت مسلمانان حاضر نمی شود غیبتش جایز است. بلکه غیبتش واجب است. و از عدالت اقط می شود و باید کنارش زد. و او را به امام مسلمین معرفی کنند تا او را نصیحت کند و اگر باز هم گوش نکرد خانه اش را بسوزانند.

أن أمير المؤمنين عليه السلام بلغه أن قوماً لا يحضرون الصلاة في المسجد فخطب فقال: إن قوماً لا يحضرون الصلاة معنا في مساجدنا، فلا يؤاكلونا ولا يشاربونا ولا يشاورونا ولا يناكحونا ولا يأخذوا من فيئنا شيئاً أو يحضروا معنا صلاتنا جماعة، وإني لا وشك أن آمرهم بنار تشعل في دورهم فاحرق عليهم أو ينتهون، قال: فامتنع المسلمون من مؤاكلتهم ومشاربتهم ومناكحتهم حتى حضروا الجماعة مع المسلمين (الوسائل: ج 3 ص 479 ب 2 من أبواب أحكام المساجد ح 9 به اميرالمومنين على ع خبر رسید که عده ای در نماز جماعت مسجد حاضر نمی شوند. حضرت سخنانی کرد و فرمود اینهایی که در نماز جماعت با ما شرکت نمی کنند حق ندارند با ما غذا بخورند. مشورت کنند. ازدواج کنند یا از غنایم جنگی چیزی بگیرند مگر اینکه در نماز جماع حاضر شوند.... مسلمانان به توصیه حضرت با آنها قطع رابطه کردند تا اینکه آنها در نماز جماعت شرکت نمودند.

.)

فصل دوم: آثار و فواید مسجد در جامعه اسلامی

1- مسجد مهمترین مرکز فرهنگی مسلمین

19 | :

فرهنگ که نقش مهمی در سعادت یا شقاوت ملتها دارد در مکان ها و ابزارهای مختلفی تجلی پیدا می کند. در شعر. در نمایش. در سینما و محل تئاتر. در انواع هنرهای اقوام مختلف. در کتاب و کتابخانه. در موسیقی و غیره

اما در میان همه مراکز فرهنگی، اسلام اهمیت فوق العاده ای برای مسجد قائل شده است. و مسجد را محور همه

عملیات و کارهای فرهنگی که انسان ساز است و در به کمال رساندن بشریت نقش فوق العده ای دارد، قرار داده است.

لذا بیشتر اوقات حضور پیامبر در خارج از خانه، در مسجد بوده است. بیشترین سخنان پیامبر، موقعی بوده است که در مسجد حضور داشته است. و مهمترین حوادث اسلام، همچون اعلان جهاد، سخنرانی های بسیار مهم، قضاوت ها، محل خلافت چند نفر از خلفاء، جلسات مشاوره پیامبر با اصحاب، جلسات تصمیم گیری در مورد امور مسلمین، همگی در مسجد بوده است.

و در طول تاریخ این مرکزیت کم و بیش حفظ شده است. لذا سخنرانی حضرت فاطمه س در مسجد پیامبر، سخنرانی امام سجاد در مسجد شام، جلسات تربیت شاگردان اهل بیت در مساجد، و سخنرانی های علماء مبارز علیه استعمارگران در زمان میرزای شیرازی و در زمان مشروطه و از همه مهم تر بعد از 15 خرداد 42 تا پیروزی انقلاب اسلامی و در طول دفاع مقدس، بسته شدن نطفه بسیاری از گروههای مبارز، همه اینها در مسجد انجام شده است.

معمولاً علماء بزرگوار ما مرکزیت مسجد را همیشه حفظ کرده و به مردم و دیگران این مسئله را گوشزد نموده اند.

20 | :

بعضی خیال می کنند فرهنگ فقط موسیقی و شعر و کتاب و فیلم و خوانندگی و امثال آن است در حالی که در دین مبین اسلام، اولین مرکز فرهنگی و مهمترین ابزار فرهنگی، مساجد می باشند. اما با ورود فرهنگ غرب به کشورهای اسلامی از جمله کشور ایران، ما شاهد هستیم که جایگاه واقعی مساجد حفظ نشده و در اکثر مساجد، فقط به جنبه عبادی و اقامه نماز، بسنده می شود.

با توجه به اینکه ما با تهاجم گسترده ای مواجه هستیم که کم کم نقش مساجد را در ذهن جوانان مسلمان کم رنگ و بلکه بی ارزش نموده و در مقابل نقش فیلم و موسیقی و هنر مبتذل را تقویت می کند، لذا بر متولیان امر لازم است از خواب غفلت بیدار شده و تلاش کنند که مسجد جای واقعی خود را حفظ نماید.

2- مسجد و دولت مردان

نقل شده پیامبر در مسجد کارهای حکومتی را پیگیری می کردند. در حالی که الان وزارتخانه ها و استانداری ها و فرمانداری ها از مساجد جدا هستند. و گاه صدای اذان بلند می شود و مسئولین به جلسات خود ادامه می دهند و اینکه جلسه را موقتاً تعطیل کرده و به مساجد بروند، برایشان سخت است! چون اهمیت مساجد را درک نکرده اند و اکثراً مسجد را فقط یک محل عبادت می دانند و بس. و این اهانت به مسجد است که همه منافع او را نادیده گرفته و فقط از بعد عبادی و بصورت یک معبد به آن نگاه کنیم.

تا زمانی که نگاه مسئولین کشور به مسجد نگاه عبادی صرف باشد، مسجد مظلوم مانده و از طرفی معضلاتی چون اعتیاد و پرشدن زندان ها و زیاد شدن پرونده های فساد و گناه را حل نشده خواهیم داشت.

21 | :

باید اهمیت مسجد را بشناسیم و از آن در رفع مشکلات کشور عزیزمان استفاده نمائیم.

3-مسجد محل پالایش روح

چه مکانی از خانه خدا برای جلا دادن دل و زدودن زنگها و پاک شدن از آلودگی ها و پلیدی ها مناسب تر است؟

مکانی که جایگاه ملائکه است. جایگاه اولیاء خدا است. محل مناجات بندگان است. و محل تصفیه روح از بدیهاست.

هگل و مسجد

هگل در خاطراتش نوشته است: در اسلامبول روزی به مسجدی رفتم. از سادگی و صلابت مسجد شگفت زده شدم. و حال خوش و جذبه ای شورانگیز در خود احساس کردم.

فیلسوف غربی و مسجد

ارنست رنان فرانسوی گفت: برخلاف سخنان ناروایی که درباره اسلام و عرب شنیده بودم هرگاه وارد یکی از مساجد مسلمانان می شدم صحنه های دلپذیر و جذابی را می دیدم که به خود می لرزیدم و افسوس می خوردم که چرا مسلمان نیستم!

4- بُعد سیاسی مسجد در کلام حضرت امام

22 | :

«و از نقشه های مهم همین است که قشرهای ملت را از هم جدا کنند و مهم این است که روحانیت را از ملت جدا کنند. اینها ضربه ای که از روحانیت خوردند از هیچ کس نخوردند برای اینکه ضربه را می گویند که دیگران هم که زدند به ما، اینها وادارشان کردند، مسجدها مردم را وادار کرد، پس باید مسجدها را ما شروع کنیم بشکنیم. اینکه می آیند مسجدها را می خواهند خلوت کنند و بیچاره جوان ها و متدینین ما هم اشتباها به خطا می روند، این است که مسجدها کم کم امسال یک قدری ماه رمضان کمتر باشد، سال دیگر یک خرده کمتر، بعد از ده سال، پانزده سال دیگر چه بشود. آنها عجله ندارند، به تدریج هر چه شد. شما باید هشیار باشید که مسجدهایتان و محراب هایتان و منبرهایتان را حفظ کنید و بیشتر از سابق. شمای که این معجزه را از مسجد دیدید، حالا باید بروید دنبال این مرکز معجزه، نه رها کنید او را. شمای که از اسلام یک همچو معجزه ای دیدید که همه قدرت هارا به هم شکست، نه فقط ابر قدرت ها را، قدرت های دیگر را هم به هم شکست، شمای که از، ملت ما که از اسلام این معجزه را دارد نباید در اسلام سستی کند» سخنرانی بیستم تیر 59

از مسجد تا منزل و از منزل تا مسجد!

امام رضوان الله علیه می فرمود :

در طول سالیان دراز استعمارگران برنامه ای را انجام دادند و مع الاسف انجام گرفت و ثمرات خبیث خودش را هم تحویل ملتها داد و آن این معنا که : روحانیون باید در مساجد و در حجره ها و در زاویه ها منزوی باشند و تمام کار آنها این است که : پیرمردانشان از منزل تا مسجد و از مسجد به منزل بروند و کناراز جامعه و بی توجه به چیزهایی که بر جامعه می گذرد باشند و حتی دخالت روحانیین در امور اجتماعی و سیاسی کشور یک ننگی بود و خلاف عدالت و مقام روحانیت وظیفه جوانهای روحانی هم خزیدن در گوشه مدارس و حجره های مرطوب و فقط تحصیل علوم آن هم نه آن که مربوط به جامعه است و نه آن که مربوط به سیاست جامعه حتی لباس جندی جزء چیزهایی حساب می شد که اگر روحانی آن لباس را به تن کند از عدالت خارج می شود و دخالت در امور سیاسی یک وضعی تعبیر شده بود که این بر خلاف روحانیت است... این امری بود که برای منزوی کردن و روحانیت و کشاندن آنها به گوشه های انزوا و حجره ای مدارس و گوشه های مسجد طرح ریزی شده بود {صحیفه نور}

شیطانها از چه می ترسند؟

امام امت [قدس سره] می فرماید :

[مسجدها را خالی نکنید... شیطانها... از مسجد می ترسند... اجتماعتان را حفظ کنید و

مساجد را محکم نگهدارید]

پیامبر در مسجد می نشست

باید کاری بکنید که محبت مردم را جلب کنید، هم رضای خدا در آن هست، هم راحتی خودتان در آن هست و هم برای کشورتان مفید است. رئیس اول اسلام (ص) هم اینطور بود که با مردم معاشرت می کرد، مثل معاشرت یک نفر آدم با یک نفر دیگر، مثل دو برادر که

جایی نشسته اند. پیغمبر اکرم (ص) که رئیس اسلام بود، در مسجد می آمدند، می نشستند و رفقا و اصحابشان هم دورشان می نشستند، جلسه طوری بود که وقتی کسی از خارج می آمد، نمی شناخت که کدام یک از اینها پیغمبرند و کدام یک غیر پیغمبر، می پرسید که کدام یکی تان پیغمبر هستید، وضع اینطوری بود، اینطور با جامعه و مردم رفتار می کردند.*** (2) صحیفه نور، ج 7، ص 96***

مسجد در کلام رهبر

ملت ایران باید مساجد را مغتنم بشمارند، پایگاه معرفت و روشن بینی و روشنگری و استقامت ملی به حساب بیاورند. اگر کسی خیال کند که در مسجد، فقط چند رکعت نماز می خوانند و بیرون می آیند و این چه تاثیری دارد، خطاست. این طور نیست، اولاً اگر همان چند رکعت نماز هم با چشم بصیرت نگاه شود، خود نماز که به زبان مشرع مقدس نماز و اذان، خیر العمل و فلاح است، مایه برکات زیادی می شود. نماز یک ملت را به قیام لله وادار می کند. نماز انسانها را از فساد دور و به خلوص و فداکاری نزدیک می کند.

علاوه بر آن، مسجد فقط برای نماز نیست، در مسجد انواع عبادات هست. از جمله آن عبادات، تفکر است که «تفکر ساعه خیر من عبادت سنه» یا در بعضی از روایات است که «من عبادت اربعین سنه» یا «سبعین سنه» - البته فکر کردن درست - افراد مسجد برو، این فکر را به وسیله شنیدن سخنان عالم دین و فقیه به دست می آورند.

بنابراین مسجد، هم مدرسه است، هم دانشگاه، هم مرکز تفکر و تأمل، هم مرکز تصفیه روح، هم مرکز خلوص و مرکز اتصال بنده به خداست. ارتباط زمین و آسمان است. جایی است که انسان خود را به منبع لایزال فیض و قدرت وصل می‌کند. انسان در مسجد، خود را به خدا متصل می‌کند.

25 | :

بنابراین باید قدر مساجد را دانست. باید در مساجد حضور پیدا کرد. بحمدالله مساله تنظیف و تطهیر و پاک‌سازی و غبارروبی و عطرافشانی مساجد - این کارهایی که این روزها انجام می‌گیرد - همه اینها کارهای خوبی است، که بحمدالله دارد انجام هم می‌گیرد و خوب است که انجام بدهید {فرازهایی از فرمایشات مقام معظم رهبری در تاریخ 1375/10/19}

مسجد و دشمنان

دشمنان اسلام ناب از همان ابتدا با مسجد مخالف بودند زیرا مسجد محل اشاعه توحید و یکتاپرستی و مبارزه با هرگونه شرک و استکبار بود. لذا به انحاء مختلف سعی در مبارزه با مسجد داشتند. گاه از طریق ساختن مسجد ضرار اقدام می‌کردند. یعنی بوسیله مسجد با مسجد مبارزه می‌کردند. گاه به ساخت خانقاه و جمعخانه روی می‌آوردند همانطور که دروایش و اهل حق و علی‌اللهی‌ها بجای مسجد، به جمعخانه می‌روند. و یا با ساختن مکانهای گوناگون سعی در مبارزه با مسجد و اهل آن داشته‌اند. همچنین در کشورهای مانند ترکیه صدها مسجد را تبدیل به موزه و کاباره و امثال آن نموده‌اند. یا در کشورهای غیر اسلامی در راه ساخت مسجد مانع تراشی می‌نمایند و سخت‌گیری می‌کنند. اما برای ساخت مراکز فحشاء و بت پرستی و شیطان پرستی، مانعی نیست!

5- مسجد مرکز انسان سازی

یکی از منافع مسجد برای بشریت، بعد انسان سازی مسجد است. چه بسیار انسان هایی بوده اند که در اثر حضور در مساجد، دچار انقلاب روحی شده و به کمالاتی دست پیدا کرده اند.

دانشمند برگشت!

«عربی به مسجد آمد و از پیامبر درخواست کرد که به او قرآن یاد دهد. حضرت به یکی از مسلمانان فرمود که او را گوشه مسجد ببرد و آیاتی را به او بیاموزد. او هم مرد عرب را به کناری برد و شروع به آموختن سوره زلزال به او نمود. وقتی به آیات «فمن يعمل مثقال ذره خیراًیره و من يعمل مثقال ذره شراًیره» عرب پرسید: واقعاً خدا از تمام اعمال خوب و بد انسان خبر دارد و آنها را در قیامت به بنده اش نشان می دهد؟ گفت: آری. عرب گفت: فهمیدم.

سپس خدا حافظی کرد و رفت. مسلمان نزد پیامبر رفت و داستان عرب را به حضرت گفت. حضرت فرمود: این مرد دانشمند برگشت. {باقرآن بیشتر آشناشویم}

چرا خانواده ها از این منافع مساجد، غافلند و حضور کم رنگی دارند؟ چرا فرزندان خود را به مساجد نمی برند؟ چرا خود به مسجد رفت و آمد نمی کنند؟ و چرا علت بسیاری از مشکلات خود را، قهر کردن با مسجد نمی دانند؟

6- مسجد ماوای توبه کنندگان

یکی از مهمترین پناهگاه توبه کنندگان، مساجد هستند. در شبهای احیاء ماه مبارک، در ایام اعتکاف، در شبهای جمعه و چهارشنبه و در ساعات و زمانهای مختلف، مسجد بهترین مکان برای توأین است. آنهایی که مدتی از خدا فرار نموده اند، ناگاه بدلایلی تصمیم می گیرند | 27 : برگردند و بندگی خدا را بکنند و دست از ناروائی بردارند. چه جایی از مسجد بهتر؟ خانه ارباب و سید و مالک جهان هستی که همیشه پذیرای افراد توبه کننده می باشد.

7- مسجد مرکز مبارزات ضد استکباری

در طول تاریخ اسلام، یکی از جایگاه های مساجد، قرار گرفتن به عنوان پناهگاه و سنگر اسلام علیه کفر جهانی بوده است. چه در ایران و چه در کشورهای مسلمان دیگر. مخصوصاً در مبارزات علماء علیه پهلوی ها، بخوبی از این سنگر، استفاده گردید.

اولین سخنرانی امام در عراق

امام اولین سخنرانی خود را در عراق در 23 آبان 44 در مسجد شیخ انصاری ایراد کردند و در آن به بیان مسائل مختلف جهان اسلام و مسولیت علماء پرداختند

امام در اول بهمن 48 بحث حکومت اسلامی را دزیر عنوان ولایت فقیه در مسجد شیخ انصاری آغاز کردند.

با طرح این مباحث، هدف نهائی امام از مبارزات مشخص شد و آن تشکیل حکومت اسلامی در ایران بود {نهضت امام خمینی}

نقش شبکه مساجد در پیروزی انقلاب اسلامی

28 | :

در بین سالهای 1343 تا 1356 مساجد در ایران کانون دروس ایدئولوژی اسلامی بود. کلاسهای اصول عقاید، مبانی ایدئولوژی اسلام، تدریس و تفسیر قرآن از پرجاذبه ترین برنامه ها برای جوانان مخالف رژیم بود.

روحانیون منبری و خطیب در مساجد شهرهای مختلف ایران مردم را جمع کرده و علیه رژیم افشاگری می نمودند. روحانیت مبارز توانستند که مساجد را بعنوان پر قدرت ترین، پرتحرک ترین و پرتجمع ترین مرکز مبارزه علیه طاغوت در بیاورند. بعنوان مثال طبق گزارش ساواک در ماه رمضان هر شب بیش از دوازده هزار نفر در سخنرانی های مسجد قبا تهران شرکت می نمودند.

پیر بلانشه در کتاب انقلاب به نام خدا می نویسد: (انقلاب ایران از مساجد بیرون آمد و شاهنشاهی که توسط شاه استقرار یافته بود، شروع به متلاشی شدن نمود.)

در آن موقع آمار مساجد ایران بین سی تا سی و پنج هزار باب بوده است. که دوهزار و صد مسجد در تهران قرار داشته است.

بخاطر دخالت شبکه مساجد در انقلاب اسلامی، انقلاب ملت ایران در تمامی کشور گسترش یافت بر عکس دیگر انقلابات که منحصر در چند شهر بود.

بختیار می گوید: (آیه الله خمینی برای جمع آوری پیروانش در هر شهری، صدها مسجد در اختیار داشت، شعارها از نظر مردم مشخص بود، همه فریاد می زدند زنده باد اسلام.) {کتاب چهارده سال رقابت ایدئولوژیک شیعه در ایران}

مسجد مرکز فعالیت ضد طاغوتی رهبری

در بین سالهای 1350-1353 درسهای تفسیر و ایدئولوژی آیت الله خامنه ای در سه مسجد

«کرامت»، «امام حسن» و «میرزا جعفر» مشهد مقدس تشکیل می شد و هزاران نفر از مردم مشتاق بویژه

جوانان آگاه و روشنفکر و طلبان انقلابی و معتقد را به این سه مرکز می کشاند و با تفکرات اصیل

اسلامی آشنا می ساخت. درس نهج البلاغه ایشان از شور و حال دیگری برخوردار بود و در جزوه

های پلی کپی شده تحت عنوان: «پرتوی از نهج البلاغه» تکثیر و دست به دست می گشت. طلبان

جوان و انقلابی که درس حقیقت و مبارزه را از محضر ایشان می آموختند، با عزیمت به شهرهای دور

و نزدیک ایران، افکار مردم را با آن حقایق نورانی آشنا و زمینه را برای انقلاب بزرگ اسلامی آماده

می ساختند. این فعالیت ها موجب شد که در دی ماه 1353 ساواک بی رحمانه به خانه آیت الله

خامنه ای در مشهد هجوم برده، ایشان را دستگیر و بسیاری از یادداشت ها و نوشته هایشان را ضبط

کنند. این ششمین و سخت ترین بازداشت ایشان بود و تا پاییز 1354 در زندان کمیته مشترک

شهربانی زندان بودند. در این مدت در سلولی با سخت ترین شرایط نگه داشته شدند. سختی هایی که

ایشان در این بازداشت تحمل کردند، به تعبیر خودشان «فقط برای آنان که آن شرایط را دیده اند،

قابل فهم است». پس از آزادی از زندان، به مشهد مقدس برگشتند و باز هم همان برنامه و تلاش های

علمی و تحقیقی و انقلابی ادامه داشت

فعالیت های شهید آیه الله سعیدی در مسجد

پس از مراجعت آیه الله سعیدی از نجف با صلاحید امام (ره) به امامت جماعت مسجد

موسی بن جعفر «علیه السلام» در تهران برگزیده شد و این مسجد بود که، به صورت

سنگری برای مبارزه آن شهید سعید در آمد. جوانان به گرد او جمع شدند و در سایه فعالیت

های علمی وی، از چشمه های معارف اسلامی، جرعه ها برگرفتند. تلاش های وی در این

پایگاه هدایت و مبارزه، عبارت بود از: تفسیر قرآن کریم، سخنرانی های متعدد، که بیشتر آن توسط خود او صورت می گرفت، ایجاد کتابخانه، دعوت سخنران از قم.

مقام رهبری فرمود: انقلاب از خانه مذهب - یعنی مسجد و مدرسه دینی - آغاز شد و جهت گیری مذهبی در انقلاب، روز به روز افزایش پیدا کرد و نقش مذهب و ارزشهای معنوی، آن قدر قوی شد که کسانی را به میدان انقلاب کشاند که معمولاً در هیچ انقلابی، این گونه آدمها به میدان نمی آیند، حتی افراد مسن و بی خبر از مسایل سیاسی و آدمهایی را که در شهرها و روستاهای دورافتاده زندگی می کنند، به میدان انقلاب و مبارزه کشاند.

{سخنرانی 1368/11/20}

8-مسجد محل معجزات الهی

یکی از مسائل مربوط به مسجد،معجزات و کراماتی است که در مساجد در طول تاریخ اسلام،ظهور یافته است.

چه در زمان خود پیامبر اعظم وچه درزمانهای بعد.معجزاتی که نشان دهنده قدرت قادر متعال ونشان دهنده حقانیت حجت‌های الهی بوده است.

نشان دادن علی(ع)بعد از شهادت

بعد از شهادت امیرالمؤمنین (ع)، عده‌ای نزد امام حسن (ع) آمدند و درخواست کردند که: از آن معجزاتی که پدرت داشت، توهم یکی بمانشان بده!

31 | :

امام فرمود: آنگاه ایمان می‌آورید؟

گفتند: آری! بخدا سوگند ایمان می‌آوریم.

حضرت گوشه‌ پرده را کنار زدند. ناگاه مردم مشاهده کردند که علی (ع) در آنجا نشسته است.

امام فرمود: این شخص را می‌شناسید؟

گفتند: آری این امیرمؤمنان علی (ع) است. ماهمگی شهادت می‌دهیم که تو حجت بر حق خدائی و تو بعد از علی (ع) امام هستی. همانطور که بعد از رحلت پیامبر، علی (ع) او را در مسجد قبا به ابوبکر نشان داد، توهم امیرمؤمنان را بما نشان دادی.

امام فرمود: مگر سخن خدا را در قرآن نخوانده‌اید که می‌فرماید:

«وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ» بقره 154

وقتیکه شهداء این مقام را داشته باشند که بعد از شهادت زنده باشند، درباره‌ ما چه می‌توانید بگوئید؟

همگی گفتند: ای فرزند رسول خدا! ما ایمان آوردیم و تو را تصدیق می‌کنیم. «بحار ج 43»

اخبار پیامبر از جنگ موته در مسجد

علی (ع): در جنگ مته، لشکر اسلام در مرز روم مشغول جنگ با دشمن بود و پیامبر در مسجد مدینه، اخبار جنگ را نقل می کرد. وقتی لشکر اسلام مراجعت کرد، دیدند همانطور بوده است که حضرت نقل می کرد.

«ستارگان درخشان ج 1 ص 29»

9- مسجد عبادتگاه اولیاء خدا

از مهم ترین مکانهای عبادت الهی، مساجد هستند که بندگان خدا بعنوان مهمان بر میزبانان، خداوند صمد وارد می شوند و در پیشگاه او عبادت می نمایند.

علی ع در مسجد

در ماه رمضان، امام در مسجد معتکف بود. عربی غریب که امام را نمی شناخت وارد مسجد شد و موقع افطار مهمان علی (ع) گردید. وقتی نان جو علی (ع) را دید سهم خود را به گوشه عمامه بست و از مسجد خارج شد و پس از پرس و جو در مورد اینکه کجا افطاری می دهند، او را به خانه امام حسن (ع) راهنمایی کردند. وارد خانه حضرت شد و بر سر سفره نشست و غذای خوب خورد. سپس به امام حسن (ع) گفت: در مسجد مرد غریبی است که جز این نان جو کوبیده، غذائی ندارد. دلم برایش سوخت. اجازه می دهید از این غذاها مقداری برایش ببرم که بخورد؟

در این موقع امام حسن (ع) و امام حسین (ع) به گریه افتادند و گفتند:

او پدرمان امیرالمؤمنین (ع) است که با دنیا و با نفسش مبارزه می کند.» {خوبیها و بدیها}

10- مسجد مرکز اشاعه علوم الهی

آیات نورانی قرآن و کلمات گهربار اهل بیت بخصوص پیامبر اعظم در محیط مسجد تبیین می گردید. همچنین دسته جات علمی در مساجد تشکیل می شد و پیامبر وقتی وارد می گردید و به گروه دانش پژوهان می پیوست. ائمه ع، در مساجد، علوم الهی را برای اصحاب خود بیان می فرمودند.

اولین منبر برای پیامبر اعظم نصب شد و بعد از او تا کنون هزاران منبر در مساجد مسلمین نصب شده و دانشمندان و عالمان اسلامی، دستورات نجات بخش اسلام را برای مردم بر فراز این منابر تبیین می کنند و این باور هنوز در ذهن مردم است که این منبها، منابر پیامبر اعظم است. لذا قداست منبر در میان ملت ایران تا کنون محفوظ مانده است.

بعد از انقلاب اسلامی هم می بینیم که با تربیت خطباء و سخنرانان بسیار خوب و حرف ای، در مناسبتها و وفیات و موالید ائمه ع، مردم از منبری های مشهور دعوت می کنند تا به شهر و دیار آنان رفته و آنها را به فیض برسانند.

آقای فیلیپ خلیل می نویسد: در مسجد موضوعات علمی و اجتماعی تدریس می شد. در مسجد الازهر و مسجد ابن طولون و مسجد قرویین مراکش، طب درس می دادند. در مسجد بغداد، طب، داروشناسی، مهندسی، نجوم و موضوعات دیگری تدریس می شد. طلاب سوری، ایرانی و هندی برای یادگیری این علوم بدانجا می آمدند. {تاریخ عرب}

در عصر امام صادق ع، علوم به ویژه دانشهای دینی در مساجد تدریس می شد. استاد در مسجد می نشست و دانش پژوهان گرد او حلقه می زدند. بزرگی و کوچکی جلسات درس، بستگی به توان علمی استاد داشت. امام صادق ع نیز مجلس درسی داشت و دانش پژوهان گرد او جمع می شدند. {الامام الصادق والمذاهب الاربعه}

34 | :

غیر از ائمه علیهم السلام، صدها صحابه دست پرورده ائمه ع و هزاران عالمی که در دوران غیبت کبری، ظهور نمودند از مساجد بعنوان مرکز اشاعه علوم آل محمد استفاده بسیار مناسبی نمودند و توانستند اسلام و شیعه را حفظ کنند و جایگاه اهل بیت را به دنیا بشناسانند و زمینه پیروزی انقلاب عظیم اسلامی را فراهم نمایند.

11- مسجد محل کمک به مستمندان

یکی از مراکز کمک به مستمندان، مساجد بوده اند. چه زمانی که اصحاب صفه در کنار مسجد پیامبر زندگی می کردند و تنها پناهگاه آنها مسجد و کمکهای پیامبر بود. و چه در طول زمان، عالمانی که در مسجد برای نیازمندان، کمک جمع آوری می نمودند. و خوشبختانه این بعد مسجد، تاکنون حفظ شده است. و فقرا هم همیشه به مسجد بعنوان محل امیدواری خود نگاه می نموده اند و از مسجد ناامید نبوده اند. از برکت مساجد، هزاران خانه برای مستمندان ساخته شد. افراد زیادی از فقر نجات یافتند و از طرفی توفیقی شد برای ثروتمندان که قسمتی از ثروت خود را در جای درستی هزینه نمایند.

12- مسجد محل کتاب و کتابخانه

35 | :

باتوجه به جنبه تعلیم و تربیتی مسجد و ارتباط تعلیم با کتاب، در طول تاریخ اسلام، در تعدادی از مساجد، کتابخانه هایی احداث گردید مخصوصا در پنج قرنی که تمدن اسلامی ظهور داشت از مساجد بعنوان کتابخانه هم استفاده می گردید.

آقای فیلیپ خلیل در کتاب تاریخ عرب می نویسد:

مسجد کتابخانه نیز بود و کتابخانه های مسجد از هدیه های مردم مخصوصا از کتب افراد ثروتمند پر بود. خطیب بغدادی مورخ معروف کتابهای خود را بر مسلمانان وقف کرد.

بعضی از مردم معتبر و توانگر، کتابخانه هایی بنیاد کرده بودند، که تقریبا عمومی بود و کتابهای منطق فلسفه، هیئت و علوم دیگر داشت. دانشوران صاحب شأن برای دستیابی به کتابخانه های خصوصی به اشکالی بر نمی خوردند.

باتوجه به اینکه ملت ایران با هدایت رهبر انقلاب اسلامی تصمیم دارند تا تمدن اسلامی را مجددا احیاء کنند، لذا ضروری است که مسئله وجود کتابخانه های غنی در مساجد در صدر برنامه های احیاء تمدن اسلامی و چشم انداز بیست ساله کشورمان قرار گیرد.

13- مسجد مرکز امر بمعروف ونهی از منکر

مسجد همواره بعنوان مرکز امر بمعروف ونهی از منکر بوده چه در زمان حکومت پیامبر اعظم ص
وامیرمؤمنان ع وچه در زمان حاکمیت علوین در قسمتی از سرزمینهای اسلامی وچه قبل از انقلاب
وبعد از انقلاب اسلامی.

36 | :

شهید آیه الله سعیدی

ایشان در پایگاه مسجد موسی بن جعفر (ع) تهران، جوانان و نوجوانان را قبل از انقلاب برای
امر بمعروف ونهی از منکر بسیج می کرد. برنامه او در این امر الهی، به اینصورت بود که هر
نوجوان وجوان در طول روز ویا طول هفته، مواردی را که به امر بمعروف ونهی از
منکر می پرداخت، بر صفحه کاغذ می نوشت و نزد سعیدی می برد تا ضمن رهنمودهای
لازم، بیان کار خود را تقدیم او نماید.

بر روی کاغذهایی که نوجوانان بر آن تلاش خود را در اجراء فرامین الهی، نقشی بسته
بود، گاهی این جملات به چشم می خورد: «به راننده گفتم موسیقی را خاموش کن» «به فلان
پسری که فلان حرف زشت را بر زبان می آورد، گفتم نگو» «فلان عکس زشت و زننده را پاره
کردم.» و...

سعیدی نیز در بسیاری از موارد، ضمن تقدیر از این نوجوانان وجوانان، به آنان جایزه
می داد. {داستانهایی از زندگی علماء}

حضور مسلمانان از همه اقشار و اقوام و اصناف در مسجد و کنار هم نشستن، خود وحدت آفرین است.

اینکه حداقل در دو یا سه وعده شبانه روز، مسلمانان در هزاران مسجد حاضر می شوند و همه با هم به

37 | :

طرف یک قبله و بصورت یکپارچه نماز می خوانند، یقیناً جلوه زیبایی از وحدت است.

مخصوصاً در نماز جمعه، این وحدت بیشتر احساس می شود.

در نماز جمعه در کشورمان از همه اقشار و همه مشاغل در یک مجمع که معمولاً مساجد یا گاهی مصلی ها هستند، جمع می شوند و به بیانات خطیب گوش می دهند و در کنار هم نماز بجا می آورند و بعد از نماز با هم دست می دهند و گاه در نماز جمعه شعارهایی داده می شود با اینکه بعضی با هم در خارج از نماز جمعه اختلاف سلیقه سیاسی دارند و یکی چپ است و دیگری راست و... ولی در مسائل اصولی نظام با هم یک نظر دارند. همه با هم مرگ بر امریکا و مرگ بر اسرائیل می گویند. همه با هم مرگ بر ضد ولایت فقیه می گویند و با رهبر عزیز انقلاب و ولی امر مسلمین، عهد مجدد می بندند.

مارسل بوازار در کتاب {اسلام در جهان امروز} می نویسد: {مسجد عامل نیرومندی در همبستگی و اتحاد مسلمانان جهان است.}

یکی از مراکز مهم افشاء توطئه های دشمنان اسلام در مورد تفرقه مذهبی و قومی و سیاسی، مساجد می باشند که مسلمانان را از نیت های شوم دشمنان وحدت، باخبر می سازند.

15- مساجد بهترین پناهگاه جوانان

جوانی سن خطر است. سن هجوم جنود ابلیس برای انحراف جوانان مسلمان است. هم انحراف اخلاقی و هم انحراف عقیدتی.

38 | :

جوان در اوقات فراغتش کجا برود تا از هجوم ابلیسیان در امان باشد؟ پارتی های دوستانه؟ تفریحات پرخطر؟ سرکоче ها؟ پرسه زدن در بازارها و پاساژها؟ رفتن به کلوپ ها؟ در حالی که همه اینها از مصادیق لهو و لعب است.

اما حضور در مساجد البته بشرط اینکه مساجد هم جوابگوی نیازهای جوانان باشند، می تواند هم سرگرمی باشد هم اطمینان برای خود و خانواده که در جای مناسبی بسر می برد.

با حضور جوانان در مسجد، می توان گفت که جوان مصونیت فوق العاده ای در مقابل انواع خطرهای پیدا کرده است.

آما زندانیان نشان از حقیقت مذکور دارد که بین اهل مسجد نبودن با زندانی بودن ارتباط عجیبی برقرار است. همچنین بین اهل مسجد بودن با زندانی نبودن هم ارتباط عجیبی وجود دارد.

ما می توانیم این قول را به همه جوانانی که می خواهند بدون انحرافی در زندگی به مقصد برسند، بدهیم که با حضور در اوقات مختلف شبانه روز در مساجد دارای شرایط مناسب، شما به آرزوی خود می رسید بلکه به کمالاتی دست پیدا می کنید که این کمالات در جای دیگری پیدا نمی شود. با حضور در مساجد از خطر اعتیاد فاصله می گیرید.

با حضور در مساجد از خطر انحرافات اخلاقی تا حد بالائی دور می شوید.

با حضور در مساجد از خطر انحرافات عقیدتی چون صوفی گری، شیطان پرستی، عرفان های قلابی مصون می شوید.

39 | :

با حضور در مساجد از انحرافات سیاسی و افتادن در مسیر اهداف دنیوی گروه های سیاسی مسئله دار در امان می مانید.

با حضور در مساجد، دوستان سالمی بدست می آورید.

با حضور در مساجد، دین شناس می شوید.

با حضور در مساجد، با مسائل روز جهان اسلام بیشتر آشنا می گردید.

با حضور در مساجد، در کمک به نیازمندان می توانید سهم شوید.

با حضور در مساجد، در حفظ انقلاب اسلامی بوسیله پایگاه های مقاومت بسیج، شریک می شوید.

با حضور در مساجد، در کارهای فرهنگی کانون های مساجد سهم می شوید.

با حضور در مساجد، عنایت ویژه خدا را متوجه خود می کنید.

با حضور در مساجد، خوبان شهر و دیار یا محله خود را از بدان تشخیص می دهید.

با حضور در مساجد، با عالمان ارتباط معرفتی پیدا می نمائید.

با حضور در مساجد، ثواب های زیادی برای عالم آخرت ذخیره می نمائید.

با حضور در مساجد، به فضائل اخلاقی می توانید دست پیدا می کنید.

با حضور در مساجد، خود را مشمول استغفار ملائکه الهی که برای روندگان به مسجد، طلب آمرزش می کنند، قرار دهید.

با حضور در مساجد، گناهان خود را پاک نمائید و در پیشگاه الهی جزو توبه کنندگان قرار گیرید.

و خلاصه اگر جوانان ایران اسلامی با روحانی و مسجد ارتباط داشته باشند، از بسیاری از انحرافات در امان می‌مانند. و عده کمی از آنها گول سازمانهایی چون سازمان جهنمی منافقین را نمی‌خورند تا عاقبت به جنگ مردم خویش بیایند و رسوایی در دنیا و آخرت برای خود بخرند

مسجد سنگر اسلام است. مسجد محل ملاقات مؤمنین و وحدت و صمیمیت آنان است. اگرچه گاهی افراد منافق هم در مسجد پیدامی‌شوند یا افرادی که از شرکت در مسجد مقاصد شومی را در ذهن دارند ولی اکثر نمازگزاران کسانی هستند که بدون قصد دنیایی و فقط برای اطاعت از خدایشان در مسجد و مراسمات مذهبی حضور پیدامی‌کنند و خداوند هم طبق وعده‌هایی که داده است در دنیا و آخرت از آنان حمایت می‌کند:

«ان الله يدافع عن الذين آمنوا» حج 39

خداوند از مؤمنین دفاع خواهد کرد.

{**پیشنهاد می‌شود** دستگاه قضائی کشورمان در برخورد با مجرمین علاوه بر برخورد قانونی و صدور محکومیت‌های جزائی، مسئله تربیت فرهنگی را هم لحاظ نمود که پیشنهاد می‌شود از روش‌های جایگزین هم استفاده نموده و مثلاً مجرمین را محکوم به حضور در نماز جماعت در مسجدی بمدت چند روز بنمایند.

در روایت آمده که امام صادق ع به مفضل فرمود خانه ملک آن حضرت کوفه و مجلس حکم و فرمانروایی او مسجد جامع و بیت المال و محل تقسیم غنائم مسلمین مسجد سهله و محل خلوت های آن حضرت، سرزمین صاف و مسطح و سفید نجف است {آیا بیاد امام زمان هستید؟}

امیرالمؤمنین (علیه السلام) با اشاره به قیام حضرت مهدی (عج) می فرماید: کَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى شِيعَتِنَا بِمَسْجِدِ الْكُوفَةِ وَ قَدْ ضَرَبُوا الْفَسَاطِيطَ يَعْلَمُونَ النَّاسَ الْقُرْآنَ كَمَا أُنْزِلَ؛ (5) گویا شیعیان ما اهل بیت (علیه السلام) را می بینم که در مسجد کوفه گرد آمده اند و خیمه هایی برافراشته اند و در آن ها قرآن را آن چنان که نازل شده است، به مردم یاد می دهند {هج البلاغه، ترجمه و شرح علینقی فیض الاسلام، خ 138، ج 3، ص 424، مرکز نشر آثار فیض الاسلام}

نماز جمعه حضرت در مسجدی در پشت کوفه که هزار درب دارد برگزار شده با این وجود عده ای موفق به ورود به مسجد و حضور در نماز جمعه نمیشوند

عن أبي عبد الله (عليه السلام): (ان قائمنا إذا قام اشرفت الأرض بنور ربها واستغنى العباد من ضوء الشمس، ويعمر الرجل في ملكه حتى يولد له ألف ذكر لا يولد فيهم انثى، ويبنى في ظهر الكوفة مسجدا

له ألف باب، ويتصل بيوت الكوفة بنهر كربلاء وبالحيرة حتى يخرج الرجل يوم الجمعة على بغلة سوفاء

يريد الجمعة فلا يدر كها).

(بحار الأنوار: ج 52 ص 330 ب 27 ح 52، وص 337 ح 77)

17-مسجد محل تلاوت وتعليم وتعلم قرآن كريم

بهترین محل برای تلاوت کتاب خدا یا تعلیم و تدریس کتاب خدا، خانه خدا است.

پیامبر خدا فرمود: هرگاه عده ای در مسجد جمع شده و کتاب خدا را تلاوت و یا تدریس بکنند، آرامش الهی بر آنها نازل شده و رحمت الهی آنان را فرا می گیرد و خداوند از آنان در نزد فرشتگانش با عظمت یاد می کند. {مستدرک ج 3 ص 363}

و فرمود: هر سخنی در مسجد لغو است مگر تلاوت قرآن یا ذکر خدا و یا در امور خیر سؤال نمودن. {بحار ج 77 ص 88}

بحمدالله ملتهای مسلمان بخصوص مردم ایران معمولاً در مساجد شهر و دیارشان برنامه تلاوت و آموزش قرآن کریم را دارند مخصوصاً بعد از انقلاب که هزاران قاری و حافظ و معلم قرآن تربیت شده و در اشاعه فرهنگ قرآن، مشغول به فعالیت هستند.

18-مسجد محل دعا و نیایش

اگر چه در همه جا می توان دعا کرد و با خدا مناجات نمود. ولی مناجات و دعا در مسجد، جایگاه خاصی دارد زیرا در خانه پروردگار بودن و میزبان را صدا زدن، باعث تقرب بیشتر به خدا می گردد.

در کتاب عارف کامل از قول فرزند آیه الله شاه آبادی آمده است: از خاطره‌های خوبی که دارم، دعای کمیل شبهای جمعه مرحوم شاه‌آبادی بود که واقعا برنامه فوق العاده‌ای بود. هر هفته شبهای جمعه حدود 2 ساعت به اذان صبح مانده به مسجد تشریف می‌آوردند و بعد از اینکه یک قلیان می‌کشیدند، مراسم دعای کمیل را شروع می‌کردند و درحالی که تمام چراغهای مسجد خاموش بود، دعای کمیل را از حفظ می‌خواندند و من به خاطر دارم که یک دفعه برای اینکه در این مراسم شرکت کنم، شب را در همان شبستان مسجد جامع با چند تن از دوستان خوابیدیم و دو ساعت به اذان صبح بیدار شدیم. زمستان بسیار سردی هم بود و برف سنگینی هم آمده بود وضو گرفتیم و در برنامه دعای کمیل شرکت کردیم.

خوب به خاطر هست وقتی ایشان در اواخر این دعا، آیات عذاب را می‌خواندند، تمام مردم با صدای بلند گریه می‌کردند و ضجه می‌زدند و صدای آنها تا ((چهارسویزرگ)) می‌آمد.

19- ازدواج و مسجد

مسجد محل مناسبی برای ایراد خطبه عقد ازدواج جوانان مسلمان است. بغیر از مانعی بنام عذر بعضی از نسلوان که شاید در مساجدی که قسمتی از مسجد بعنوان حسینیه یا دارالقرآن یا غیره معین نشده ایجاد اشکال نماید در اکثر مراسمات ازدواج می‌توان همچون ازدواج دختر پیامبر، بجای تالارها و هتل‌ها

و مکانهای هزینه آور، از مسجد استفاده نمود که حضور در مسجد جلو خیلی از گناهانی که در بعضی از عروسیها صورت می پذیرد را گرفت.

44 | :

که در روایت است که عقد زهرا س و علی ع در مسجد برگزار شد. و پیامبر اعظم تاکید داشتند که ازدواج ها در مساجد برگزار شود. این درسی برای مسلمانان است که برای حفظ جایگاه ازدواج، آن را در مساجد بصورت ساده و به دور از گناه برگزار نمایند.

20- مساجد مهم و تاریخی جهان اسلام

إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ (ال عمران 96)

اولین بنای روی زمین

اولین مسجدی که در روی زمین ساخته شده کعبه است و اولین مسجدی که پیامبر ساخت که اولین اقدام پیامبر اعظم در بدو ورود به مدینه بود، ساخت مسجد قبا بوده است. پیامبر روز دوشنبه دوازدهم ربیع الاول وارد محله ای در اطراف مدینه بنام «قبا» شد و در آنجا اولین مسجد را بنا نمود.

مسجد قبا است که بنا شده بر پرهیزکاری از روز اوّل و روایت شده که هر که برود به آن مسجد و دو رکعت نماز در آن گذارد برگردد با ثواب غمره پس برو به این مسجد شریف و دو رکعت نماز تحیت مسجد بجا آور و بخوان تسبیح زهراء س را

منقطه قبا در فاصله شش کیلومتری جنوب مسجد النبی قرار دارد و از نقاط خوش آب و هوا و از جمله مناطق زراعی و پر آب اطراف مدینه به شمار می آید. به همین دلیل نخلستانهای زیادی در قبا وجود داشته و دارد. این منطقه به دلیل واقع شدن در جنوب شهر، اولین محلی بود که از رسول خدا- ص- استقبال کرد. آن حضرت پس از رسیدن به قبا، چند روزی را در آنجا بسر بردند تا آن که امیر

مؤمنان، علی-ع-و برخی دیگر از اعضای خانواده‌اش به ایشان پیوستند، آنگاه همگی راهی یثرب شدند.

45 | :

در چهار روزی که رسول خدا-ص- در قبا بود، مسجدی در این ناحیه بنا فرمود که طی آن تنها دیواری از سنگهای حره بر گرد آن کشیده شد. البته تا زمان توسعه ولید مسجد سقف نداشت یا اگر هم داشت از همان شاخه‌های خرما بود.

بنا به نقل روایات بسیار، مسجد قبا مصداق آیه «لمسجد اسس علی التقوی من اول یوم احق ان تقوم فیه»⁽¹⁾ می‌باشد. این آیه اشاره به این نکته که این مسجد از روز نخست بر پایه تقوا ساخته شده و لذا سزاوار است تا رسول خدا-ص- نه در مسجد ضرار در این مسجد نماز بگذارد. به دلیل نزول همین آیه در شان مسجد قبا، در آن زمان مسجد قبا را به نام «مسجد التقوی» می‌شناختند.⁽²⁾ این آیه در برابر مسجد ضرار ساخته شده که آن هم در قبا بوده و اساس آن بر پایه نفاق ساخته شد.

همچنین نقل شده است که آیه «فیه رجال یحبون ان یتطهروا و الله یحب المطهرین»⁽³⁾ توبه: 108 در شان نماز گزاران مسجد قبا نازل شده است.

بدین ترتیب، مسجد قبا نخستین مسجدی است که رسول خدا-ص- آن را بنا کرده است. آن حضرت در باره نماز خواندن در مسجد قبا فرمود:

«من تطهر فی بیده ثم اتی مسجد قباء فصلی فیه رکعتین کان کاجر عمره.» تاریخ المدینه المنوره، ج 1، ص 41 «کسی که خود را در خانه‌اش تطهیر کند، آنگاه به مسجد قبا در آید و دو رکعت نماز بخواند، ثواب یک عمره را برده است.»

ساخته شدن مسجد النبی

شریف ترین مسجد پس از مسجد الحرام، مسجد النبی در مدینه منوره است. رسول خدا-ص- در باره نماز خواندن در این مسجد فرمود:

«صلوة فی مسجدی هذا خير من الف صلوة فيما سواه من المساجد الا المسجد الحرام.»

«يك نماز در مسجد من بهتر از هزار نماز در ديگر مساجد است، مگر در مسجد الحرام.»

مسجدی که هزار نبی در آن نماز خوانده

مسجد کوفه مسجدی است که هزار پیامبر در آن نماز خوانده اند.

مسجدی که تعداد زیادی از پیامبران در آن نماز خوانده اند

مسجد سهله در نزدیکی نجف مکانی است که تعداد زیادی از انبیاء و اولیاء در آن عبادت کرده و محل زندگی حضرت ادریس بوده است.

در مفاتیح آمده است:

بدانکه بعد از مسجد کبیر کوفه مسجدی به فضیلت مسجد سهله در آن عرصه نیست و آن خانه حضرت ادریس ع و حضرت ابراهیم و محل ورود حضرت خضر ع و مسکن آن حضرت است و از حضرت صادق ع منقول است که به ابوبصیر فرمود ای ابو محمد گویا من می بینم حضرت صاحب الامر ع در مسجد سهله فرود آید با اهل و عیالش و منزل آن حضرت باشد و حق تعالی هیچ پیغمبری نفرستاده است مگر آنکه در آن مسجد نماز کرده است و هر که در آن مسجد اقامت نماید چنانست که در خیمه رسول خدا ص اقامت نموده است و هیچ مرد و زن مؤمنی نیست مگر آنکه دلش مایلست بسوی آن مسجد و در آن مسجد سنگی است که در آن صورت هر پیغمبری هست و هیچکس با نیت صادقه نماز و دعائی کند در آن مسجد مگر آنکه برمی گردد با

حاجت برآمده شده و هیچکس در آن مسجد امان نمی طلبد مگر آنکه امان می یابد از هر چه که می ترسد گفتم فضیلت این است که از برای این مسجد است حضرت فرمود زیادتر بگویم از برای عرض کردم بلی فرمود که آن از جمله بقعه هائی است که خدا دوست می دارد که او را در آنها بخوانند و هیچ شب و روزی نیست مگر آنکه ملائکه می آیند به زیارت آن مسجد و عبادت می کنند خدا را در آن پس فرمود که اگر من نزدیک می بودم به شما همه نماز را در آن مسجد می کردم پس فرمود که ای ابا محمد آنچه وصف نکردم از فضیلت این مسجد بیشتر از آن است که گفتم من عرض کردم فدایت شوم و حضرت قائم ع همیشه در آن مسجد خواهد بود فرمود بلی.

سید بن طاوس فرموده که چون اراده کردی که به مسجد سهله روی پس ما بین مغرب و عشاء در شب چهارشنبه وارد آن مسجد شو که افضل اوقات دیگر است پس همانکه وارد شدی نماز مغرب و نافله اش را بجا آور پس برخیز دو رکعت نماز تحیت مسجد کن قُرْبَةً إِلَى اللَّهِ و چون فارغ شدی دعاهاى وارد شده را بخوان.

دور رکعت نماز در مسجد جمکران

هر که این دور رکعت نماز (نماز امام زمان) را در مسجد جمکران بخواند، گویا در خانه کعبه نماز خوانده است.»

اهمیت مسجد در ایینه احکام

نماز خواندن در مساجد مستحب است، بلکه حاضر نشدن در مسجد مخصوصا برای همسایگان مسجد - در صورتی که عذری مثل بارش برف و باران نباشد - مکروه است .

ترتیب اولویت مساجد برای نماز خواندن از نظر ثواب بدین شرح است:

مسجد الحرام هر نماز، معادل یک میلیون نماز

مسجد النبی صلی الله علیه و آله هر نماز، معادل ده هزار نماز

مسجد جامع کوفه - هر نماز، معادل هزار نماز

مسجد الاقصی - هر نماز، معادل هزار نماز

مسجد جامع هر شهر - هر نماز، معادل یکصد نماز

مسجد قبیله - هر نماز، معادل بیست و پنج نماز

مسجد بازار - هر نماز، معادل دوازده نماز

مستحب است انسان نمازش را در مکانهای مختلف و مساجد متعددی بخواند که در قیامت همه آن

اماکن و مساجد به نفع او شهادت دهند

تعطیل کردن مسجد مکروه است و مستحب انسان نماز را در مسجدی بخواند که نمازگزار ندارد
تا تعطیل نشود.

این کارها نیز درباره مسجد مستحب است:

زودتر از همه به مسجد رفتن و دیرتر از همه از مسجد بیرون آمدن.

چراغ مسجد را روشن کردن [تامین نور مسجد].

تمیز کردن مسجد.

هنگام وارد شدن، ابتدا پای راست را داخل مسجد گذاشتن.

هنگام بیرون آمدن، ابتدا پای چپ را بیرون گذاشتن.

وضو گرفتن، برای رفتن به مسجد.

خوشبو کردن خود و پوشیدن بهتر لباسها برای رفتن به مسجد

این کارها درباره مسجد مکروه است:

عبور از مسجد، به عنوان محل عبور، بدون آنکه در آنجا نماز بخواند.

خواهیدن در مسجد مگر در حال ناچاری.

فریاد زدن در مسجد و صدا را بلند کردن، مگر برای اذان.

سخن گفتن از امور دنیا در مسجد.

خرید و فروش در مسجد.

انداختن آب دهان و بینی در مسجد (اگر بی‌احترامی به مسجد باشد حرام است).

50 | :

در احکام مسجد آمده است:

مستحب است انسان با کسی که در مسجد حاضر نمی‌شود، غذا نخورد و در کارها با او مشورت نکند، و همسایه او نشود، و از او زن نگیرد و به او زن ندهد. {مسئله 897}

رفتن به مسجد برای کسی که سیر یا پیازخورده و بوی دهانش مردم را آزار می‌دهد مکروه است {توضیح المسائل}

فصل سوم: شرایط مسجد طراز اسلامی

1- عمرانی یا سخت افزاری

ساختمان مسجد و امکانات مسجد طراز اسلامی و شایسته جامعه اسلامی باید دارای این مشخصات و خصوصیات و امکانات باشد:

* مکان مسجد از نظر نور و روشنائی، وسایل سرمایشی و گرمایشی، صوتی، سادگی و زیبایی، داشتن حیاط ورودی های سهل الورود و... مناسب باشد

* تجهیز مساجد که باید مانند یک اداره دای وسایل نقلیه، بودجه، امکانات سرمایی و گرمایی و نوری و صوتی مناسب و حقوق مکفی برای خدام وائمه جماعات و کارکنان مسجد باشد.

* علاوه برای محل نماز، باید در مسجد، خانه عالم برای پیشنماز باشد. اطاق کانون خواهران و اطاق کانون برادران باشد. اطاق بسیج خواهران و برادران بطور مجزا باشد. اطاق دفتر امام جماعت و دفتر هیات امناء باشد. منزل خادم باشد. محلی برای ورزش تنیس و امثال آن باشد. اطاق سیستم صوتی باشد. اطاق قرائت قرآن کریم برای خواهران باشد.

قسمتی از مسجد که صیغه مسجد بر آن خوانده نشده در انتهای مسجد برای ذوی الاعذار باشد.

اطاق مهد کودک باشد.

* همانگونه که برای قسمت مردانه امکانات مهیا می شود برای قسمت خانم ها نیز باید امکانات منظور گردد.

2- فرهنگی یا نرم افزاری

* امام جماعت مسجد از نظر تقوا، علم، و داشتن اطلاعات روز و خوش اخلاقی در جایگاه مناسبی باشد.

53 | :

* هیئت امناء از نظر داشتن اعضاء مسن و تجربه به همراه اعضاء جوان و شاداب و مبتکر و همچنین حضور مرتب در مسجد و گذاشتن ساعتی از شبانه روز برای کارهای مسجد، مشکلی نداشته باشد.

* خادم مسجد از جهت داشتن سعه صدر و علاقه مندی به خدمت به مسجد و داشتن اعتقادات دینی متوسط مناسب باشد.

* مکبرین مسجد باید خوش قیافه و متبهر باشند.

* کانون و پایگاه مسجد نیز باید از جهت داشتن مسئولینی دلسوز که بدور از مسائل سیاسی و جناحی به اجرای برنامه های فرهنگی مشغول باشند، بی مشکل باشد.

* موقوفات و یا درآمدهایی برای مخارج مسجد منظور شده باشد

باید تربیت هنرمندان و ورزشکاران از طریق مسجد صورت گیرد. در مسجد آموزش فیلمسازی و کارگردانی و هنرپیشگی و امثال آن انجام گیرد تا محصولات دستگاه هنر، مسجدی باشد. و غیر متعهد نباشد.

-تشکیل سازمانی بنام سازمان احیاء مساجد کشور

-اختصاص قسمت اعظم بودجه فرهنگی کشور به مساجد

-آگاهی بخشی در درجه اول به روحانیت معظم درباره اهمیت فوق العاده مساجد در زمان فعلی

-محور قرار دادن مسئله مساجد در صدا و سیما و هنرها و سینما و غیره

-اعزام خبرنگاران به مساجد مهم سراسر دنیا و پخش گزارش های آنان

-تشکیل جلسات فرهنگی و دیگر جلسات حتی المقدور در مساجد

فصل چهارم: نقش زنان در جامعه اسلامی

1- نقش زنان در صدر اسلام

از ابتدای پیدایش اسلام، حضور زنان را شاهد هستیم. حضرت خدیجه اولین زنی که ایمان آورد و دومین شخصی است که در کره زمین مسلمان شد. و حمایت های حضرت خدیجه از اسلام بی نظیر است بطوری که معروف شده که اسلام با ثروت خدیجه و شمشیر علی ع استوار یافت.

اسلام بر نقش افرینی زنان در تمامی شئونات جامعه اسلامی با حفظ حجاب و عفاف، تاکید دارد. و مخالف انزوای زنان در جامعه اسلامی می باشد.

زیرا زنان می توانند با رسیدن به کمالات معنوی در تکامل جامعه اسلامی نقش مهمی ایفا نمایند. همانطور که تأثیرات معنوی سه بانوی بزرگ اسلام، حضرت خدیجه و حضرت فاطمه زهرا و حضرت زینب کبری بر جامعه اسلامی بر کسی پوشیده نیست. و این سه توانستند بر روی زنان از صدر اسلام تاکنون تأثیرات بسیار مثبتی بگذارند که هنوز این تأثیرات ادامه دارد. و الگوی کاملی برای زنانی که می خواهند به خدا برسند، زنانی که می خواهند سعادتمند شوند، زنانی که می خواهند در زندگی در مسیر درست حرکت کنند قرار بگیرند.

در صدر اسلام زنان در صحنه های مختلف حضور داشتند. در جبهه های جنگ حضور داشتند. و در امورات مختلف جنگ کمک می کردند حتی گاهی که جنگ به جاهای سخت کشیده می شد سلاح بدست می گرفتند و می جنگیدند همانند نسیبه قهرمان در جنگ احد.

زنان در بیعت با پیامبر در اولین بیعت که در مکه بود شرکت داشتند.

تیین جریان بیعت زنان در صلح حدیبیه و فتح مکه با پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم بیانگر این حقیقت است که از دیدگاه اسلام زنان صلاحیت دارند دوشادوش مردان در امور سیاسی اجتماعی و سرنوشت ساز اظهار نظر کنند و در حد توان برای انجام مسئولیت سهم بگیرند و دخالت نمایند

زنان در هجرت به حبشه و در هجرت به مدینه حضور داشتند. زنان در اجتماعات اسلامی همچون نماز جماعت و جمعه و حج شرکت داشتند. زنان در برگزاری مراسمات تجلیل شهدای جنگ حضور داشتند. زنان در کلاسهای دینی و علمی شرکت داشتند.

...و...

2- نقش زنان در انقلاب اسلامی

از ابتدای قیام حضرت امام در سال 42 زنان پا به پای مردان و در بعضی موارد جلوتر از مردان در قیام علیه طاغوت به رهبری حضرت امام شرکت داشتند. زنان مبارز قهرمان مسلمان در این راه شهدای فراوانی تقدیم کردند وعده ای از این زنان مبارز زندانی شدند و شکنجه شدند.

و حضور زنان در همه عرصه های انقلاب اسلامی متوقف نشده و ادامه دارد.

حضرت امام در باره جایگاه زنان می فرمایند:

زن باید دارای حقوق مساوی با مرد باشد. اسلام بر تساوی زن و مرد تکیه کرده است و به هر دو آنها «حق تعیین سرنوشت داده است. یعنی اینکه باید از همه آزادی ها بهره مند باشد. آزادی انتخاب کردن،⁽³⁷⁾ انتخاب شدن، آزادی آموزش خویش و کار کردن و مبادرت به هر نوع فعالیت اقتصادی

ایشان مکرر زنان را تشویق به شرکت در انتخابات می کردند: «آنچه که لازم است تذکر دهم، شرکت زنان مبارز و شجاع سراسر ایران در رفراندوم است. زنانی که در کنار مردان، بلکه جلوتر از

آنان در پیروزی انقلاب اسلامی نقش اساسی داشتند، توجه داشته باشند که با شرکت امروز زنان در جمهوری اسلامی، همدوش مردان، در تلاش سازندگی خود و کشور هستند و این است معنای آزاد ایشان در جایی دیگر می فرمایند: «زن و مرد احکام خاص خود را دارند.»⁽³⁸⁾ «زنان و آزاد مردان البته، یک احکام خاص به مرد است که مناسب با مرد است. یک احکام خاص به زن است و متناسب از نظر»⁽³⁹⁾ «با زن است. این به آن معنا نیست که اسلام نسبت به زن و مرد فرقی گذاشته است فعالیتها و مسؤولیتهای اجتماعی، زن باید در اقدامات اساسی مملکت دخالت کند، نه اینکه در خانه بنشیند و از آن بیرون نیاید

شایان ذکر است که طرح مسئله تکلیف شرعی زنان برای شرکت در فرایند انقلاب اسلامی یکی از اساسی ترین علقه های اجتماعی، یعنی محیطهای خصوصی و عمومی، را به چالش کشید همچنین ایشان در وصیت نامه خود بانوان و زنان را خطاب قرار داد و آنها را به حضور در صحنه های فرهنگی، اقتصادی و نظامی، حاضر و همدوش مردان یا بهتر از آنان، در راه تعالی اسلام و مقاصد⁽⁴⁰⁾ قرآن کریم فرا می خوانند

مقام رهبری نیز در مناسبتهای مختلف نسبت به مشارکت زنان در صحنه اجتماعی و سیاسی عقیده⁽⁴¹⁾ مثبت خود را ابراز کرده اند

اسلام می خواهد رشد فکری، سیاسی و علمی زنان به حد اعلا برسد وجودشان برای جامعه حداکثر «استفاده را داشته باشند... ما بر اساس تعالیم عالیه اسلامی، در خصوص مسئله زنان معتقدیم که در هر جامعه بشری زنان مقررند در حد خود در زمینه های پیشرفتهای علمی اجتماعی سیاسی و مسئله سازندگی تلاش کنیم و مسئولیتی به عهده بگیرند و باید در این زمینه فرصتهای لازم را کسب همچنین رئیس جمهور همواره بر نقش سازنده زنان تأکید نموده اند»⁽⁴²⁾ «نمایند

راه امام از کلام امام، «زن»، (وزارت ارشاد اسلامی، 1362)، ص 11.

همان کتاب، ص 34. 37.

برای اطلاع بیشتر نگاه کنید به: زن از دیدگاه امام خمینی (ره)، (تهران: نهضت زنان مسلمان، 38. 1361).

همان کتاب، ص. 149. 39.

59 | :

. (وصیت نامه امام خمینی (ره)، (تهران: مرکز نشر آثار امام خمینی، 1371 40).

. (سالنامه زن، (تهران: دفتر امور زنان ریاست جمهوری، 1372 41).

زن روز، (13 آذر، 1372)، شماره های 1437 و 1438. 42.

امام خمینی:

ما مفتخریم که بانوان و زنان پیر و جوان و خرد و کلان در صحنه های فرهنگی و اقتصادی و نظامی حاضر و همدوش مردان یا بهتر از آنان در راه تعالی اسلام و مقاصد قران کریم فعالیت دارند

3- نقش زنان در دفاع مقدس

در دوران دفاع مقدس که پر از حماسه های ملت ایران بود یکی از این حماسه ها مربوط به زنان رزمنده و زنان با استقامت و شجاع ایران اسلامی است که در مسئولیتهای مختلف نقش افرینی کردند. خیل عظیم زنان توانستند نقش بسیار ارزنده ای را در دفاع ایفا کنند به گونه ای که اولاً تهییج کننده مردها برای گسیل شدن به جبهه ها بودند و دوماً دلاورانه و صبورانه، زینب گونه در استقبال از شهدا جانبازان و شهیدان ایستادند و سوماً در حوزه عملیات ها نقش امداد رسانی و درمان را به خوبی ایفا کردند در نقش جمع آوری و آماده سازی کمک های مردمی به جبهه ها بالاترین نقش را ایفا کردند :

اولین مسئولیتی که زنان در دفاع مقدس، به صورت خودجوش و همپای مردان بر عهده گرفتند، جنگیدن با دشمن بعثی در جنوب و مزدوران داخلی در کردستان بود، حتی آنان، کوکتل مولوتف ساختند، تا به جنگ تانک های عراقی بروند که قصد داشتند از مرز شلمچه بگذرند. البته تهیه و به کار بردن کوکتل مولوتف، ابتدایی ترین کار رزمی خواهران و زنان به شمار می آمد، بعدها آن ها خود را به سلاح مجهز کردند تا مردانه با دشمن بجنگند،

صحنه های رزم زنان، اگرچه اندک بود، ولی اولاً تا پایان دفاع مقدس کم و بیش ادامه یافت، و ثانیاً، تأثیر عمیقی بر روحیه رزمندگان داشت. به علاوه، زنان نقش های اطلاعات رزمی فراوانی را انجام دادند. خانم حورسی از مدافعان خرمشهر در این باره می گوید: «ما از آن لحظه ای که به نیروهای شناسایی ملحق شدیم، کار شناسایی دشمن، خنثی کردن بمب، شناسایی ضد انقلاب و پیدا کردن رد پای آن ها در شهر و روستاها را دنبال کردیم. نوع دیگری از کار اطلاعاتی و امنیتی را خواهران بسیجی انجام می دادند، مثلاً آن ها در لباس امدادگر و پرستار به شناسایی منافقینی دست می زدند که به صورت ناشناس به بیمارستان ها سر می زدند، تا به تعداد شهداء و مجروحان جنگ و... دست پیدا کنند، و آن را در اختیار عراق قرار دهند

حمایت عاطفی

در جنگ، نقش پشتیبانی روانی و عاطفی جنگجویان را به زنان واگذار شد تا با روحیه دادن به سربازان، جنگ با موفقیت به پایان برسد. در جنگ تحمیلی نیز، زنان ایرانی، خودجوش وظیفه حمایت روحی از رزمندگان را به دوش گرفتند، و آن گونه که امام خمینی (ره) هم فرمودند: به موجب عواطفی که بانوان ابراز کردند، برای جبهه، کارهای بسیار مفیدی را انجام دادند

از این رو، دفاع مقدس، نمونه های بی شمار و در عین حال، کم نظیری از پشتیبانی های معنوی خانم های ایرانی را به ثبت رسانده است، مانند

- در گیلان غرب، فرمانده یک گردان رزمی با دیدن رشادت های یک زن روستایی، از عقب نشینی
منصرف می شود و نیروهای خود را علی رغم فرمان بنی صدر، به شهر باز می گرداند

- فهیمه بابائیان پس از شهادت همسر اولش، چنان بر همسر دوم تأثیر روحی می گذارد که همسرش به 61 |
جبهه می رود

- یک مادر تهرانی، وقتی تزلزلی در فرزند رزمنده اش می بیند، به سومار می رود و به فرزندش می
گوید: اگر از جبهه برگردی، شیرم را حلال نمی کنم

- رزمنده ای می گفت: خواهرم به من آموخت که چگونه می توانم به تنهایی یک لشکر باشم
- مادر همسرم به من خبر داد: اگر تو به جبهه بروی، من بچه هایت را نگه می دارم و افتخار کن که در
این زمان به سربازی می روی

- مادری خطاب به فرزندش می نویسد: علی جان می دانی چقدر دوستت دارم، اما صلاح می دانم
پس از مراسم چهلم برادرت، به جبهه برگردی

- خانمی وضع جانبازی مرا دید و پذیرفت به همسری من درآید و سختی های زندگی با یک جانباز را
به جان و دل خرید

- تشویق ها و طرز تفکر همسرم باعث شد، فشارهایی که به واسطه نبودن دست و پا، بر من وارد می
شود را به خوبی تحمل کنم

**امام خمینی(ره) در تجلیل از زنان و نقش مؤثر آنان در دفاع مقدس اشاره می
فرمایند:**

**« اگر زنان شجاع و انسان ساز از ملت ها گرفته شوند، ملت ها به شکست و انحطاط
کشیده می شوند.»**

« من از شجاعت های زنان ایران... احساس غرور می کنم. شما زنان دلیر در این
پیروزی، پیش قدم بوده و هستید، شما مردان را تشجیع کردید. ما همگی مدیون
شجاعت های شما، زنان شیردل هستیم.»

فصل پنجم: نقش زنان در مسجد طراز اسلامی

1- اهمیت حضور زنان در مساجد

در اسلام به حضور زنان در مسجد توصیه شده است. مادر زمان حضرت رسول نیز به مواردی بر می خوریم که نه تنها نشان دهنده جواز حضور زنان در مسجد بلکه بیان گر اهمیت حضور آنان و اهتمام : و رغبت حضرت به این امر است. برخی موارد به شرح ذیل است

برپایی اولین نماز جماعت در مسجد الحرام با حضور زن (حضرت خدیجه سلام... علیه) که به 1- پیامبر اقتدا کرد

2- بیعت زنان با پیامبر در مسجد

3- نماز صبح را حضرت زودتر می خواندند که تا هوا تاریک است زنان به خانه ها برسند

4- حضور زنان در مسجد ذوقبلتین خصوصاً در حادثه تغییر قبله

وجود باب النساء در مسجد پیامبر که نشان دهنده رغبت رسول خدا (ص) و کثرت حضور زنان 5- است بطوری که باب مخصوص داشتند

6- شرکت زنان در ساخت مسجدالنبی که زن ها شب ها سنگ می آوردند

7- اعتکاف همه ساله پیامبر با همسران خود در مسجد و جواز اعتکاف زنان در مسجد

آیه دلیل جواز اعتکاف زنان در مسجد و آداب اعتکاف را بیان می کند چون روشن است معتکف نمی تواند برای زناشویی خارج شود و زن هم عادتاً برای این کار به مسجد نمی رود پس لازمه آن حضور زن در اعتکاف است و سنت رسول خدا (ص) هم اعتکاف با همسرانش بوده است

8- نبود حایل بین زنان و مردان در مسجدالنبی

9- (عدم منع زنان از حضور در مسجد با وجود کمبود جا در مسجدالنبی ص)

احترام کردن پیامبر از زن خادمه ای که مرحوم شده بود و به ایشان خبر نداده بودند که حضرت 10- بعد وقتی متوجه شدند کنار قبر وی رفتند و نماز خواندند

بخشیدن امام جماعت بخاطر عمل همسرش (امام جماعتی که خلط سینه در محرابش وجود -11 داشت بوسیله حضرت عزل شد ولی چون همسر امام جماعت فوراً آن را پاک کرد حضرت رسول (فرمودند : تو را بخاطر همسرت بخشیدم

.در مسجدالنبی زنان تا محراب پیامبر می آمدند و سؤال می کردند -12

. سرکشی پیامبر از زنان در مسجد -13

: ارتباط مستقیم زنان با رسول خدا (ص) در مسجد مثل -14

الف- گرفتن قبای رسول خدا (ص) توسط زن محتاج ب- گدایی زن در مسجد

. ج- اظهار بی شوهری وی خدمت رسول خدا (ص)-د بول کردن نوزاد در دامن رسول خدا

سرعت نماز رسول خدا (ص) بخاطر گریه نوزاد که معلوم می شود آمدن زن و بچه به مسجد نه -15
اینکه پیامبر را ناراحت نکرده، بلکه بخاطر مادری، جماعت را کوتاه کرده است

حضور مادر حضرت علی (ع) در مسجدالحرام هنگام وضع حمل. او که زنی پارسا بود به -16
مسجد آمده بود، در صورتی که اگر منع بود نمی آمد و در این مورد کسی ایشان را سرزنش نکرد
بلکه سند افتخار هم شد

معاف نشدن زنی که لباسش سوراخ سوراخ بود و بدنش پیدا بود از مسجد آمدن و به دستور -17
حضرت رسول مأمور شد شبها بیاید

.معاف نشدن دو زنی که یک لباس داشتند و مأمور شدند شیفی به مسجد بیایند -18

. استدلال همسر عمر به حدیث پیامبر در مورد جواز حضور زن در مسجد -19

(مداوای مجروحان جنگی در مسجد توسط زنی بنام رفیده در زمان حضرت (ص -20

در داستان ترکوک قائما (سوره جمعه) همه از صف جماعت پراکنده شدند و چند نفر ماندند -21
. که در بعضی کتب آمده است : دوازده نفر ماندند که عده ای از آنان زنان بودند

خواستگاری در مسجد، وقتی اسرای ایران را به مسجدالنبی آوردند چشم زنان و مردان به -22

.... شهربانو افتاد

23- زنان برای ملاقات با پیامبر وقت خصوصی خواستند

66 | :

24- فاطمه بنت قیس : فلما انقضت عدتی سمعت النداء و المنادی ینادی للصلوة الجامعه

25- ام فضل : شنیدم که پسر سوره مرسلات را خواند گفتم مرا بیاد رسول خدا انداختی که آخرین

سوره که از رسول خدا شنیدم این سوره بود در نماز مغرب مسجد

: آثار و امتیازات حضور

. با توجه به آمار ذیل، امتیازات حضور زنان در مسجد روشن است

1. تعداد زنان بیشتر از مردان است

2. از حافظه بیشتری برخوردارند

3. زودتر بالغ می شوند

4. از نظر نشر احکام تأثیر گذارترند

5. مدت جوانی زنان از مردان بیشتر است

6. فرصت بهتر و بیشتری دارند

7. همبستگی و وحدتشان بیشتر است

8. خدمات بهتر و بیشتری به مسجد دارند

9. در آمدن مردان و فرزندانشان به مسجد مؤثرترند

10. در ارتقاء فرهنگ دینی در خانه و زندگی اثر گذارترند

11. مسجد تنها مرکز تربیت دین و زنان در فرهنگ اسلامی مربی جامعه هستند

12. زنان مربی مردان و زنان هستند و مسجد محل تربیت

2- زنان مسجد ساز

67 | :

وقتی مسجد النبی در مدینه به فرمان پیامبر اسلام ص ساخته می شد، زنان در احداث این مسجد نقش داشتند

در برخی از متون تاریخی آمده که زنان نیز در ساختن مسجد مشارکت فعال داشتند. آنان شبانه سنگ می آوردند و مردها روز. در این باره دو نکته را مورد توجه قرار می دهیم؛

1. مشارکت زنان در چنین کاری که ارتباط تنگاتنگی با وضعیت سیاسی، اجتماعی و عبادی مردم دارد، یک مسأله کاملاً مهم و قابل توجه است. می دانیم که نه تنها زن در جامعه عرب جاهلی هیچ گونه نقشی در زندگی نداشت، بلکه مرد عرب او را به شدت تحقیر می کرد و زشت ترین رفتار ممکن را با او داشت.
2. در این مشارکت سازنده، موقعیت خاص زن نیز مراعات شد تا در فضایی به دور از تحریک احساسات که پیامدهای منفی در جامعه بر جای می گذارد و نتیجه اختلاط زن و مرد و عدم رعایت پوشش مناسب است، زنان هم ایفای نقش نمایند و در شب ها به دور از چشم و گوش مردان بیگانه در بنای مسجد شرکت فعال داشته باشند.

بنای_مسجد_مدینه <http://wiki.ahlolbait.com/index.php/>

در طول تاریخ اسلام، مساجد زیادی است که سازنده ان زن بوده است که می توان به معروف ترین مسجد کشور که سازنده ان یک بانو است اشاره کرد.

مسجد گوهرشاد

68 | :

مسجد گوهرشاد، یکی از بناهای باشکوه و باستانی عهد تیموری است که در اوایل قرن نهم قمری بنا شده است

قرار دارد و به رواق‌های دارالسیاده و دارالحفاظ حرم مطهر رضوی این بنای تاریخی در جنوب متصل است.



بانو گوهرشاد، دختر امیر غیاث الدین ترخان، از امرای جغتایی، همسر شاهرخ این مسجد به دستور تیموری در سال 821 قمری توسط معمار معروف ایرانی، قوام الدین شیرازی، با به کارگیری سبک معماری دوران تیموری ساخته شد.

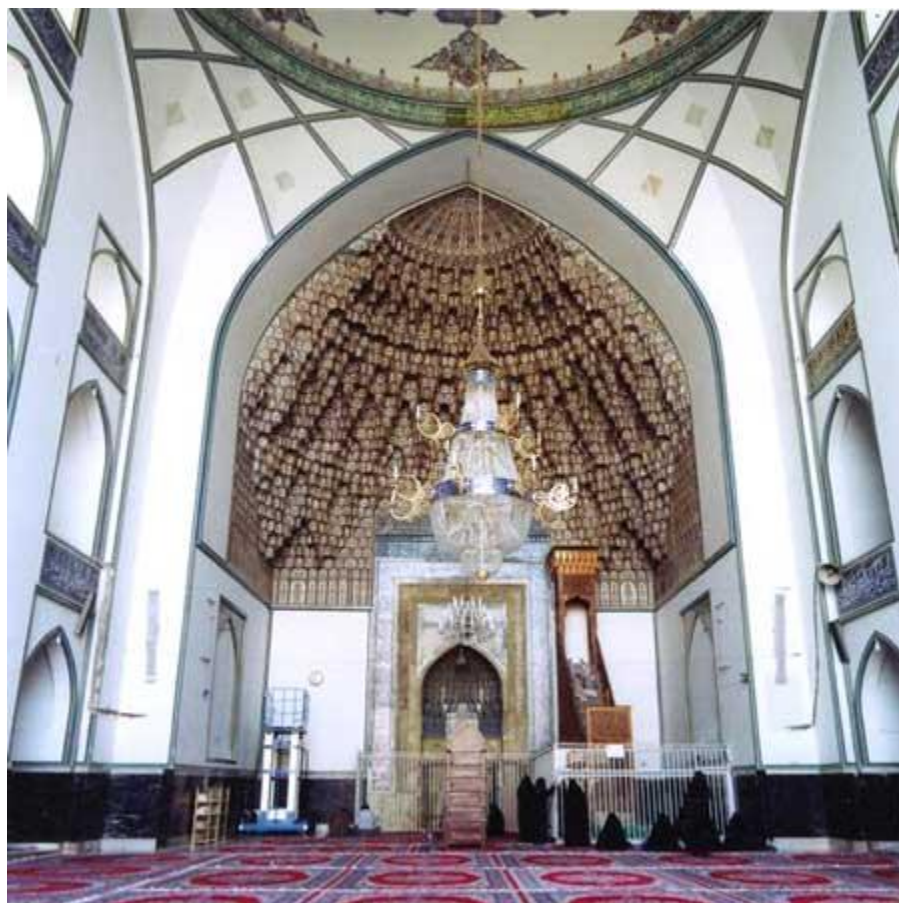
کاشی کاری مسجد، نمونه‌ای از شاهکارهای عهد تیموری است. طاق‌های گنبدی شکل مسجد و مناره‌های آن با ویژگی و تزیینات خاص و با استفاده از سبک مقرنس، همچنین نقوش و خطوط دیواری بر روی زمینه گچی و معرق کاری ممتاز عصر تیموری، جلوه‌های بی نظیری را به نمایش گذاشته است.

این بنای باستانی، نمونه کامل و برجسته هنر ایرانی به شمار می‌رود که تمام خصوصیات و ویژگی‌های معماری سنتی در آن به کار رفته است.

به‌ویژه ایوان جنوبی مسجد به نام ایوان مقصوره، با حدود 500 متر مربع مساحت، 37 متر طول و 25/5 متر ارتفاع، از باشکوه‌ترین ایوان‌های مسجد است.

ضلع‌های مسجد، همه با کاشی‌های معرق نفیس آراسته شده و در تمام دیوارها و غرفه‌های آن اسماء الله و آیات قرآن و احادیثی که بعضی مربوط به مسجد است، وجود دارد.

کتیبه ممتاز و تاریخی بایسنقر (فرزند گوهرشاد) که از بهترین ثلث‌نویسان عهد تیموری بوده، با زیباترین خطوط ثلث بر پیشانی ایوان مقصوره خودنمایی می‌کند و تاریخ بنای مسجد بر کاشی معرق، در این کتیبه به چشم می‌خورد.



محراب، یک پارچه از سنگ مرمر با تزیینات و کنده کاری و کتیبه‌ای در میان مقرنس کاری‌های آن، نمایانگر هنر آن دوران است.

واقع در کنار محراب ایوان مقصوره، از لحاظ قدمت حائز اهمیت است (صاحب الزمان (عج) منبر این منبر نفیس، از چوب گردو و گلابی با شیوه منبت کاری بدون به کار رفتن میخ در آن، به دست پر توان استاد محمد نجار خراسانی، منبت کار معروف عصر فتحعلی شاه قاجار ساخته شده است.



منبر صاحب الزمان (عج) در سال 1325 شمسی توسط مرحوم استاد حیدر نیکنام گلپایگانی مرمت شد.

گنبد رفیع مسجد بر فراز ایوان مقصوره، بر عظمت این بنا افزوده است. ارتفاع گنبد حدود 41 متر و فضای خالی بین دو پوشش گنبد، 10 متر است. سطح خارجی آن با آجر لعاب‌دار و یک کتیبه با خط کوفی تزیین شده است.

در دو طرف این ایوان، دو مناره هر کدام به ارتفاع 43 متر از کف مسجد ساخته شده و دارای کتیبه‌هایی چند است. مسجد گوهرشاد صحنی به وسعت 2800 متر مربع دارد و زیربنای آن 9400 متر مربع است.

بنای مسجد شامل 8 ایوان بزرگ و هفت شبستان است. گنبد خانه پشت ایوان مقصوره، با شبستان‌های یک طبقه، بخش‌های مختلف مسجد را به هم ربط می‌دهد.

ایوان جنوبی، ایوان مقصوره نام دارد و ایوان شمالی، معروف به ایوان دار السیاده است. ایوان شرقی، شیخ بهاء الدین نامگذاری شده است ایوان اعتکاف نامیده می‌شود و ایوان غربی، ایوان

نام بانو گوهرشاد، بانی مسجد، در ایوان شمالی مسجد (ایوان دارالسیاده) بر کاشی معرق به رنگ زرد و خط ثلث نوشته شده است. این ایوان با معرق کاری زیبایی تزئین شده و بر سر در ورودی آن به رواق دارالسیاده، پنجره‌ای نقره از آثار عهد قاجاریه نصب شده است.

72 | :

دو ایوان شرقی و غربی مسجد گوهرشاد، با معرق کاری ممتاز و کتیبه‌هایی به خط ثلث، مسجد را به قدس سره) و بست شیخ بهاء الدین مرتبط می‌کند) امام خمینی رواق

این مسجد در طول زمان بر اثر عوامل طبیعی و انسانی صدمات زیادی دیده است؛ از جمله در زمین لرزه سال 1084، ایوان مقصوره صدماتی دید که مورد بازسازی قرار گرفت

مرمت‌های دیگر مسجد پس از گلوله باران روس‌ها در سال 1330 هـ ق بود که به صدمه دیدن گنبد و ایوان‌های مسجد انجامید. گنبد و ایوان مقصوره و ایوان‌های شرقی و غربی مسجد در سال 1339 قمری مورد بازسازی اساسی قرار گرفت

سردرها برای شکل دادن به مجموعه بارگاه منور امام (علیه السلام) طراحی شده‌اند. در سه سردرها ورودی از خیابان‌های شیرازی، نواب صفوی و طبرسی، سردرهایی با زیربنای بیش از 70 هزار متر مربع احداث شده است

سردر شیرازی، در مسیر ورود زائران از خیابان شیرازی واقع شده و با 24625 متر² سردر شیرازی مربع مساحت و 25492 متر مربع زیربنا، در غرب اماکن متبرکه ساخته شده است

این سردر، در مسیر ورود زائران از خیابان نواب صفوی واقع شده است. سردر نواب صفوی 16164 متر مربع مساحت، 16850 متر مربع زیربنا دارد و در شرق اماکن متبرکه واقع شده است

سردر طبرسی، در مسیر ورود زائران از خیابان طبرسی و در شمال اماکن متبرکه و سردر طبرسی روضه منوره واقع شده است و 26923 متر مربع مساحت و 27715 متر مربع زیربنا دارد

مسجد نواب عالیہ خانم کوچک کرمانشاه

مسجد نواب عالیہ خانم کوچک کرمانشاه یکی از صدها بنای مذهبی استان کرمانشاه است که در مرکز این شهر واقع شده است.

73 | :

مسجد نواب عالیہ خانم کوچک کرمانشاه که امروزه به نام مسجد نواب معروف است در خیابان برزه دماغ سابق و برادران شهید اشک تلخ کنونی شهر کرمانشاه بنا شده است.

نواب عالیہ خانم کوچک فرزند فتحعلی شاه قاجار در سال 1222 هجری قمری در زمان حکومت شاهزاده محمد علی میرزای دولت‌شاه بر کرمانشاهان، مبادرت به احداث و سپس وقف این مسجد کرده است.

تا چندی پیش که آیت‌الله سید مرتضیٰ نجومی در قید حیات بودند در این مسجد امامت جماعت را بر عهده داشتند و در گذشته یکصد ساله کرمانشاه مرحوم آقا ابوالقاسم رئیس العلما در مسجد مذکور اقامه نماز و موعظه می‌کرده است.

ناصرالدین شاه در سفر کربلا و نجف که از کرمانشاه دیدار کرده، در کتاب سفرنامه‌اش نوشته است «مسجد نواب عالیہ همشیره محمد علی میرزای مرحوم، زن زین العابدین خان پسر حسینقلی خان قاجار از «مساجد معتبر شهر کرمانشاه است».

مسجد خانم در زنجان

این مسجد و مدرسه از جمله بناهای مذهبی و تاریخی شهر زنجان است، که در محله قدیمی

معروف به فخیم الدوله واقع در بافت تاریخی شهر قرار دارد این بنا توسط استاد اسماعیل بنا و به

سفارش یکی از بانوان متمکن در اواخر دوره قاجار ساخته شده است.

مسجد و مدرسه خانم می‌تواند جایگاه خاص و منحصر بفردی را داشته باشد، در میان آثار تاریخی بر

جای مانده در کشور ما، این برتری از یک سو از نقطه نظر سبک معماری و شیوه و تکنیک تزئینی

می‌باشد که به بهترین شکلی گویای معماری دوره قاجار است

وجود مناره‌های قطور و کوتاه بر فراز سردر زیبا که دارای تزئینات بدیع آجر کاشی است و قابل

74 | :

مقایسه با مناره‌های مدرسه سپهسالاران تهران است و تزئینات پرکار بخش اعظم درگاه ورودی همچنین سطوح فوقانی حجره‌های مشرف به میانسرا که با یک عقب نشینی نماهایی با قوس جناغی، هلالی بوجود آورده مزین است به نقوش هندسی، گل و بوته که عموماً با رنگهای رایج در دوره قاجار یعنی رنگهای زرد، نارنجی، سیاه و سفید و صورتی رنگ آمیزی شده است، تمامی این شیوه‌های معماری و موتیفهای تزئینی منحصرأ مشخصه معماری دوره قاجار است

مسئله دیگر که شاخص این مسجد و مدرسه می‌تواند باشد این است که ساخت مساجد و مدارس و بعضاً بناهای عام المنفعه از سوی بانوان متدین و مقتدر در طول تاریخ جامعه ما سابقه‌ای بس طولانی دارد، این امر بر ارزش و اعتبار و جایگاه ویه این بنای مذهبی بیش از پیش افزوده است.

<http://www.tishineh.com/touritem/237/> مسجد خانم

همچنین مسجد کوب رشیدی در کرمانشاه که از مساجد مهم این شهر می‌باشد بوسیله بانویی احداث گردیده است.

همچنین در طول تاریخ زنانی بودند که در اداره مسجد مشارکت جدی داشتند.

و اخیراً زنانی که طراح مسجد هستند.

خستین زن مهندس در جهان که اقدام به ساخت مسجد در استانبول کرد

زینب فاضلی اوغلو، نخستین زن مهندس در جهان محسوب می‌شود که اقدام به ساخت مسجد کرده است

واحد مرکزی خبر به نقل از الجزیره اعلام کرد: مسجد شاکرین در ترکیه نخستین مسجدی است که یک زن آنرا احداث کرده است

زینب فاضلی اوغلو زن مهندس ترک با وجود شهرت جهانی در ساخت هتل، غذاخوری و ساختمانهای مجلل توانسته است مسجدی بنا کند که زیبا و باشکوه ترین مسجد با معماری دوره عثمانی محسوب می‌شود. گنبد مرکزی این مسجد با گنبدهای متعدد در اطراف آن احاطه شده است. که مشخصه مساجد ساخته شده در ترکیه به شمار می‌رود چه مساجد جدید و چه مساجد تاریخی زینب فاضلی اوغلو گفت: مسجد شاکرین نسبت به مساجد دیگر ویژگیهایی دارد که از خصوصیات عصر جدید گرفته شده است. البته این زن ترک به تنهایی چنین مسجدی را نساخته است بلکه بیش از بیست زن هنرمند در ساخت قسمتهای مختلف مسجد مشارکت داشته اند. بسیاری معتقدند مسجد شاکرین ویژگیهای زنانه دارد که نشانگر جایگاه آینده زنان در این زمینه است. این مهندس زن گفت: بسیاری از زنان آرزو داشته اند بتوانند چنین کاری انجام دهند و اقدام من در ساخت این مسجد چنین فرصتی را در آینده برای آنان ایجاد خواهد کرد

اولین بار که "زینب فدییلی اوغلو" را دیدم، در حال راهنمایی تیم معمارانش برای نصب یک فواره مدرن بود

گنبد فلزی ساخته ویلیام پای، طراح بریتانیایی، در ورودی "مسجد شاکرین" خودنمایی خواهد کرد یک فواره، به همراه یک چلچراغ مدرن شیشه ای که تمام قطعات ریزش به دقت و با دست در چین ساخته شده اند، تزئیناتی هستند که در مرکز مسجدی قرار می‌گیرند که رادیکال ترین طراحی را در بین مساجد ترکیه در چند نسل گذشته داشته است

خانم فدییلی اوغلو می‌گوید: "ما در طراحی همه چیز سعی کردیم که آن را امروزی نگه داریم اما نه خیلی فوتوریستی یا آوانگارد

او همچنین می‌گوید: "ما می‌خواهیم که آنها خود را بخشی از اینجا بدانند تا این که آن را به

"صورت یک اثر هنری عجیب بینند. به نظر من این مسجد باید متعلق به مردم باشد

سروکار داشتن با پروژه های جدید برای خانم فدیल्ली اوغلو که از طریق طراحی هتل و خانه برای ثروتمندان از ترکیه گرفته تا اروپا به شهرت رسید، مقوله تازه ای نیست. اما او قبول دارد این شانس که اولین زنی باشد که در ترکیه مسئول ساختن یک مسجد شده، موقعیتی استثنایی است.

"خانم فدیल्ली اوغلو می گوید: "وقتی پیشنهاد پروژه این مسجد را به من دادند، به گریه افتادم. این مسجد سفارش یک خانواده عرب در ترکیه است که آن را برای یادبود مادرشان می سازند. خانم فدیल्ली اوغلو می گوید: "به نظرم، این که من یک زن هستم خیلی جالب است، خصوصاً در زمانی که این همه بحث و تصورات اشتباه در این مورد وجود دارد که اسلام به زنان اجازه نمی دهد حقوق مساوی داشته باشند. این واقعیت که زنی می تواند مسجد بسازد، خودش نفی کننده این تصورات است."

او عقیده دارد اینکه طراح مسجد زن باشد، باعث می شود نگاه تازه ای وارد معماری آن شود. خانم فدیल्ली اوغلو می گوید که توجهش بیشتر به جنبه های زیبایی شناسی مسجد است و به مردم اهمیت زیادی می دهد. او قصد ندارد که سمبل خلق کند.

علیرغم سکولار بودن ترکیه، بیشتر بخشهای این کشور از لحاظ دینی محافظه کارند، و مسجد شاکرین هم در یکی از مذهبی ترین بخشهای استانبول ساخته می شود. خانم فدیल्ली اوغلو اقرار می کند که انتظار داشته برایش مشکل ایجاد شود، اما در کمال تعجب این اتفاق نیفتاده: "هیچ مشکلی نداشتم. خودم بیشتر می ترسیدم، خودم پیشداوری داشتم و فکر می کردم "دچار مشکل شوم. به همین خاطر با احتیاط گام برداشتم و گروهی کار کردیم. او می گوید که مشکلاتش بیشتر از سوی دوستان سکولارش بوده: "مردمی که به ارزشهای غربی باور داشتند از من می پرسیدند که چرا مسجد می سازم. آنها گیج شده بودند

3- نقش زنان در اداره مساجد

با توجه به اینکه اسلام بر حضور زن در همه صحنه های اجتماعی و سیاسی و مذهبی و دینی و فرهنگی تاکید دارد باید زنان در اداره مساجد هم نقش افرینی نمایند. زنانی که بتوانند مدیریت قسمت بانوان مسجد را با حمایت متولیان مسجد بدست بگیرند می توانند کارایی مسجد را بالا ببرند و منافع بیشتری از نظر معنوی و حتی مادی نصیب مسجد شود.

باید بوسیله زنانی که به آنها در مسجد مسئولیت داده می شود برنامه های زیر انجام گیرد

- 1- شناسایی زنان و دختران نخبه در محله و استفاده از آنها در برنامه های فرهنگی
- 2- شناسایی خانواده های فقیر محله برنامه ریزی جهت کمک به این خانواده ها
- 3- تشکیل سامانه جهت تهیه اطلاعات مختلف از مردم محله
- 4- تشکیل صندوق قرض الحسنه
- 5- اجرای برنامه های ورزشی ر محله برای خانم ها
- 6- برنامه اردو بانوان به اماکن مذهبی و یا اردوهای تفریحیه مناطق سرسبز
- 7- تشکیل کلاسهای آگاهی سازی در زمینه آسیب های خانواده. اعتیاد. ارتباطات نامشروع. ماهواره. اینترنت و غیره
- 8- برپایی کلاسهای مشاوره برای همه سنین از دختران نوجوان تا خانم های بزرگسال

9- برنامه ریزی برای حضور دسته جمعی بانوان در راهپیمائی ها و نماز جمعه

10- تشویق به عضویت بنوان در پایگاههای مقاومت بسیج

و...

توصیه هایی جهت جذب زنان به مسجد

1. در هیئت امناء مسجد یک زن وجود داشته باشد
2. در بین مشاوران امام جماعت یک زن باشد تا اطلاعات کسب کند
3. نظافت و غبارروبی مساجد را به زنان سپرده شود
4. اداره قسمت زنان از نظر هزینه و نگهداری با خود زنان باشد
5. در مسجد مهد کودک توصیه می شود چون در مسجد النبی روضه الصبیان بوده است
6. سعی شود در راست و چپ مسجد برای زنان جا در نظر گرفته شود نه پشت سر مردان . (تا اتصال) . صفوف برقرار باشد و نیز زنان احساس جدایی نکنند
7. امکانات مسجد (فرش، نور، وسایل سرمایشی و گرمایشی و ...) عادلانه بین زنان و مردان تقسیم شود.
8. منبر در معرض دید زنها هم باشد
9. در خطابه ها زنان هم مورد خطاب قرار گیرند و مباحثی نیز مربوط به آنان ارائه گردد
10. در پذیرایی و خدمات عقب نمانند و با مردان هماهنگ باشد (فرش کهنه، تهویه نامطبوع، گرم، سرد، تاریک و ... نباشد)
11. حائل بین زنان و مردان شیک و زیبا باشد (مثل شیشه مات
12. حائل بین زنان و مردان در صورت امکان کشویی باشد و اگر پارچه ای قسمت پایینش چوبی یا آهنی باشد تا هم قابل تکیه دادن باشد و هم باد آن را جا بجا نکند

13. تا حد امکان بالکن و جاهایی که پله دارد برای نماز و حضور زنان اختصاص داده نشود چون پله برای زنان مضر است.

14. در صورت اضطراری بالکن مشبک باشد تا از بین شبکه ها امام جماعت دیده شود

79 | :

15. از خارج مسجد تا محراب راهروی که حکم مسجد ندارد تعبیه شود تا اگر زنان سؤالی داشتند و (معذور بودند بتوانند سؤال کنند.) در مساجد قدیم چنین مکانهایی وجود داشته است

16. آشپزخانه مسجد به زنان سپرده شود چون در جاهایی که آشپزخانه مسجد در اختیار زنان است (شمال کشور) غذاها کما و کیفا بهتر است

و خلاصه اینکه اگر در جامعه زن ارزش نداشته باشد، هیچ چیزی ارزش نخواهد داشت

توصیه های مدیریتی جهت رونق حضور

متأسفانه در اکثر مساجد حضور زنان چندان جدی گرفته نمی شود و اراده ای نیز جهت مانع زدایی از حضور آنان و جذبشان وجود ندارد. در ذیل ابتدا موارد موثر در طرد زنان از مسجد و سپس راهکارهایی جهت جذب آنان بیان گردیده است

قسمت زنان تاریک است -

قسمت زنان عقب مسجد قرار دارد -

قسمت زنان فرش مناسب ندارد -

مساحت قسمت زنان کمتر از مردان است -

دیرتر از مردان پذیرایی می شوند -

اکثراً قسمتهایی از مسجد که پله دارد یا بالکن است به زنان اختصاص می یابد -

دختران 9 ساله را تحویل نمی گیرند -

زنان مورد خطاب منبری نیستند و او را هنگام خطابه نمی بینند -

اکثراً زنان بیش از مردان به مسجد خدمت می کنند ولی خدمتی به آنها ارائه نمی شود -

80 | :

دهند 80 هنگام کمبود جا زنان را بیرون از مسجد جای می -

اگر مقداری از ساختمان حکم مسجد نداشته باشد زنان را در آن مکان جای می دهند -

محل وضو و ... که اکثراً بوی بد دارد کنار قسمت زنانه است و بوی بد زنان را آزار می دهد -

در قسمت زنانه آینه ای جهت بررسی حجاب وجود ندارد -

چون اکثراً حاشیه شبستان را به زنان اختصاص می دهند صفهایشان منظم نیست -

معارفه و احوالپرسی (برقراری اخوت) بین زنان کم است و مدیران شرایط را فراهم نمی کنند. -

درها را زود می بندند. در صورتی که هر جا شرایط برای جوانان آماده باشد (مثلاً آزاد باشند)

حضور بیشتری دارند

بعضاً صدای بلندگو در قسمت زنانه چندان مناسب نیست -

چون زنها از مردان حساسیتشان بیشتر است لذا صدای بد بعضی مؤذن ها در عدم جذبشان مؤثر -

است

بعضاً مؤذن و خادم حقوق زنان را مراعات نمی کنند -

بلند ذکر گفتن مردان حواس زنان را پرت می کند و شاید یکی از دلایلی که مردان ممنوعند در -

مسجد بلند ذکر بگویند چون زنان از بلند ذکر گفتن ممنوعند و صدای بلند مزاحم کسی است که

آهسته ذکر می گوید

(با استفاده از مقاله حسن کرمی نور در سایت ستاد اقامه نماز کشور)

منابع

ارزش و اهمیت نماز-محمد تقی صرفی پور

عارف کامل معاونت پژوهشی بنیاد فرهنگی شهید شاه آبادی

داستانهایی از زندگی علماء-محمد تقی صرفی پور

بحار الانوار-علامه مجلسی

اصول کافی-شیخ کلینی

حیوة القلوب-علامه مجلسی

ارشاد-شیخ مفید

ستارگان درخشان-محمد جواد نجفی

باقرآن بیشتر آشناشویم-محمد تقی صرفی پور

خوبیها و بدیها-محمد تقی صرفی پور

نهضت امام خمینی-سید حمید روحانی

صحیفه نور

چهره درخشان قمر بنی هاشم-ربانی خلخالی

داستانهای شگفت-شهید دستغیب

تاریخ عرب-فیلیپ خلیل

منتهی الامال-شیخ عباس قمی

چهارده سال رقابت ایدئولوژیک شیعه در ایران-روح الله حسینیان

الامام الصادق والمذاهب الاربعه-حیدراسد

آثار اسلامی مکه و مدینه-رسول جعفریان

آیا بیاد امام زمان هستید؟-محمدتقی صرفی پور

آئین مسجد-محمدعلی موظف رستمی

احکام مسجد-فلاح زاده

وسائل الشیعه-شیخ حر عاملی

مستدرک وسائل-ثقه الاسلام نوری

زندگانی امام حسین ع-محمدتقی صرفی پور

احکام جوانان-محمد اکبری

مقاله حسن کرمی نور در سایت ستاد اقامه نماز کشور